

**"VOI PYHÄ SYLVI TÄTÄ MARININ JATKUVAA
SEKOILUA..." - ERI MIELISYYS TWITTERIN
UUDELLEENTVIITTAUKSISSA**

Vilma Mäki
Maisterintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden
laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Vilma Mäki	
Työn nimi "Voi pyhä sylvi tätä Marinin jatkuvaa sekoilua..." - Erimielisyys Twitterin uudelleentviittauksissa	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Kevät 2022	Sivumäärä 56
Tiivistelmä <p>Viime vuosien aikana Suomessa huolta on herättänyt julkisen keskustelukulttuurin heikentyminen. Heikentynyt keskustelukulttuuri näkyy erityisesti Twitterissä, joka on osa laajempaa sosiaalisen median kokonaisuutta. Tutkielmani tavoitteena on tarkastella, miten Twitterin uudelleentviittauksissa osoitetaan erimielisyyttä. Lisäksi tutkin, millainen vuorovaikutuksellinen ilmiö uudelleentviittaus ylipäätään on. Tutkielmani aineistona toimii Suomen nykyisen pääministerin Sanna Marinin tviiteistä tehdyt uudelleentviittaukset. Alkuperäisissä tviiteissään Marin tiedottaa hallituksen tekemistä rajoitustoimista koronaviruspandemiaa vastaan. Tutkielma perustuu seuraaviin tutkimuskysymyksiin: 1) Miten uudelleentviittauksissa osoitetaan erimielisyyttä? 2) Miten alkuperäinen tviitti ja uudelleentviittaus suhteutuvat toisiinsa? 3) Millaisia vuorovaikutusfunktioita erimielisyyttä osoittavilla uudelleentviittauksilla on suhteessa kirjoittajan omaan yleisöön?</p> <p>Tutkielman teoreettinen viitekehys sijoittuu digitaalisen vuorovaikutuksen kentälle. Sen avulla tarkastelen, miten vuorovaikutus rakentuu sekä Twitterissä että laajemmin sosiaalisessa mediassa. Aineiston analyysimenetelmänä hyödynnän digitaalista keskusteluanalyysia. Kiinnitän aineiston analyysissa huomiota erityisesti niihin kielellisiin piirteisiin, joilla kirjoittaja osoittaa erimielisyyttä uudelleentviittauksissa. Lisäksi tarkastelen, miten kirjoittaja pyrkii rakentamaan uudelleentviittauksen dialogisuutta.</p> <p>Analyysin perusteella uudelleentviittauksissa erimielisyyttä osoitetaan esittämällä oma mielipide faktana, huumorin ja ironian avulla, hämmästelemällä ja kyseenalaistamalla, tulkintoja tekemällä, henkilön arvioinnilla ja solvaamisella sekä hyökkäävien ja kärjekkäiden ilmausten avulla. Uudelleentviittaus on analyysin perusteella monitasoinen vuorovaikutuksellinen ilmiö, jonka tavoitteena on rakentaa dialogia ennen kaikkea kirjoittajan oman yleisön kanssa. Uudelleentviittauksen avulla kirjoittaja pyrkii esimerkiksi luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta oman yleisönsä kanssa mutta toisaalta myös luomaan vastakkainasettelua oman yleisönsä ja alkuperäisen tviitin kirjoittajan välille.</p>	
Asiasanat erimielisyys, Twitter, uudelleentviittaus, digitaalinen vuorovaikutus	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen merkitys	3
1.2	Aiempaa tutkimusta	4
2	ERIMIELISYYS OSANA TWITTERIN VUOROVAIKUTUSTA.....	9
2.1	Twitter sosiaalisena mediana	9
2.2	Vuorovaikutuksen rakentuminen Twitterissä.....	11
2.3	Erimielisyys digitaalisessa vuorovaikutuksessa	13
3	TUTKIMUSKOHTENA UDELLEENTVIITTAUKSET.....	16
3.1	Uudelleentviittaus toimintona	16
3.2	Uudelleentviittaukset tutkimuksen aineistona.....	17
3.3	Digitaalinen keskusteluanalyysi.....	20
3.4	Eettiset kysymykset	22
4	ANALYYSI	24
4.1	Erimielisyyden osoittaminen.....	24
4.1.1	Oman mielipiteen esittäminen faktana	25
4.1.2	Huumori ja ironia	27
4.1.3	Hämmästyminen ja kyseenalaistaminen	31
4.1.4	Tulkintojen tekeminen.....	34
4.1.5	Henkilön arviointi ja solvaaminen.....	37
4.1.6	Hyökkäävät ja kärjekkäät ilmaukset	39
4.2	Uudelleentviittausten vuorovaikutusfunktiot.....	41
5	PÄÄTÄNTÖ.....	47
5.1	Tulokset	47
5.2	Pohdinta	51
	LÄHTEET	54

1 JOHDANTO

”Twitterin keskustelukulttuuri on suurin syy sille, miksi yhteiskunnallisen keskustelun seuraaminen on niin turhauttavaa” (Twitter 2021). Näin kommentoi yksi mikroblogipalvelu Twitterin miljoonista käyttäjistä. Twitter on vuonna 2008 perustettu sosiaalisen median palvelu, jonka toimintaperiaate perustuu lyhyiden viestien eli tviittien (*tweet*) lähettämiseen. Twitterissä viestintä on tyypillisesti nopeatempoista, vuorovaikutteista ja verkottunutta, ja se on tunnettu erityisesti aktiivisena yhteiskunnallisen keskustelun kanavana. Keskusteluihin ottavat osaa niin valtiotason päättävät henkilöt kuin tavalliset kansalaisetkin. Ajoittain intensiivinen yhteiskunnallinen keskustelu voi kuitenkin muuttua kärjekkääksi, solvaavaksi, piikitteleväksi ja jopa hyökkääväksi. (Isotalus, Jussila & Matikainen 2018: 9, 11, 13–14.) Tarkastelen tutkielmasani Twitterin keskustelukulttuuria erimielisyyden näkökulmasta. Erimielisyys on ilmiönä moniulotteinen, mikä tekee sen tutkimisesta mielenkiintoista – erityisesti sosiaalisessa mediassa.

Nykyisen julkisen keskustelun heikentynyt taso on saanut viime vuosina paljon huomiota niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Twitteriä pidetään yhtenä keskustelukulttuurin heikentymiseen vaikuttavana tekijänä, sillä Twitter-keskustelut voivat sisältää esimerkiksi vihapuheen ominaisuuksia. (Isotalus ym. 2018: 25.) Knuutila, Kosonen, Saresma, Haara ja Pöyhtäri (2019: 79) ovat todenneet, että vihamielinen viestintä voi vähentää muiden halukkuutta osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun. Vihamielisellä viestinnällä onkin usein kielteisiä vaikutuksia sekä vastaanottajiin että yleiseen keskusteluilmapiiriin. Isotalus, Jussila ja Matikainen (2018: 25) tuovat esiin myös, että keskustelu Twitterissä kärjistyy usein juupas-eipäs-väittelyksi, jolloin keskusteluilmapiiristä on mahdotonta rakentaa hedelmällistä. Lisäksi keskusteluissa saatetaan tulkita tarkoituksellisesti muiden sanomisia virheellisesti, mikä heikentää vuorovaikutuksen laatua.

Suomalainen mediakenttä on myös alkanut kiinnittää yhä enemmän huomiota heikentyneeseen keskustelukulttuuriin. Yle on esimerkiksi perustanut vuonna 2021 viisivuotisen Hyvin sanottu – Bra sagt -hankkeen, jonka tarkoituksena on parantaa suomalaista keskustelukulttuuria ja vahvistaa sen parhaita puolia. (Hyvin sanottu 2021). Hankkeen taustalla vaikuttaa Ylen laatima tutkimus, jonka vastaajista noin 80 prosenttia kokee suomalaisen keskustelukulttuurin menneen huonompaan suuntaan.

Tutkimuksen mukaan moni kaipaa muiden ihmisten kunnioittamiseen pohjautuvaa keskusteluilmapiiriä. Hanke on valtakunnallinen, ja sillä on paljon yhteistyökumppaneita aina Tasavallan presidentin kansliasta erilaisiin järjestöihin sekä yksityisiin toimijoihin. (Hyvin sanottu 2021.) Tutkielmani linkittyy vahvasti Ylen hankkeen teemoihin, sillä tutkielmani laajempaan tavoitteena on tarkastella vuorovaikutuksen rakentamista sosiaalisessa mediassa.

Laaksosen ja Matikaisen (2013) mukaan verkossa käytyjen keskustelujen sisältöön saattaa usein vaikuttaa ajankohdan yhteiskunnallinen ja kulttuurinen konteksti. Se mistä esimerkiksi politiikassa ja mediassa kiistellään, vaikuttaa myös siihen, mistä kansalaiset keskustelevat (Lahti 2019: 15). Tällä hetkellä Suomea ja muuta maailmaa on ravisuttanut COVID-19-viruksen (jatkossa käytän nimitystä koronavirus) aiheuttama pandemia (Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos 2021). Koronaviruspandemia on hallinnut jo kahden vuoden ajan mediassa, verkossa ja sosiaalisessa mediassa käytyjä keskusteluja. Suomalaisten keskuudessa keskustelua on herättänyt erityisesti Suomen nykyisen hallituksen laatimat rajoitukset ja muut toimet, joilla viruksen leviämistä on pyritty ehkäisemään. Hallitus on esimerkiksi rajoittanut kansalaisten liikkumista ja suositellut käyttämään hengityssuojaimia julkisissa tiloissa. Erilaisissa verkkokeskusteluissa on noussut esiin argumentteja sekä rajoitustoimien puolesta että niitä vastaan, keskusteluihin ovat ottaneet osaa niin poliitikot, eri alojen asiantuntijat kuin tavalliset kansalaisetkin.

Suomen nykyinen pääministeri Sanna Marin on ollut pandemia-ajan yksi keskeisimmistä henkilöistä. Marin on tiedottanut aktiivisesti erityisesti Twitterissä hallituksen päätöksistä ja toimista, joilla koronaviruksen leviämistä on pyritty ehkäisemään. Marinin tviitit hallituksen rajoitustoimista ovat saaneet runsaasti huomiota, ja ne ovat myös herättäneet keskustelua. Vaikka Twitter ei ole suosituimpien sosiaalisen median palvelujen joukossa, sen merkitystä yhteiskunnallisen keskustelun kanavana voidaan kuitenkin pitää melko suurena. Twitter onkin kasvattanut suosiotaan erityisesti poliittisen viestinnän välineenä, ja yhtenä suurena vaikuttimena voidaan pitää Yhdysvaltain entisiä presidenttejä Barack Obamaa ja Donald Trumpia. Etenkin Trump hyödynsi presidenttikaudellaan Twitteriä erittäin aktiivisesti, ja hän esimerkiksi jakoi ajatuksiaan sen kautta useammin kuin muissa viestintävälineissä. (Isotalus ym. 2018: 17–19, 25.) Nämä havainnot ovat myös toimineet yhtenä ponnahduslautana tutkielmalleni.

Normaalista poikkeava ajanjakso on herättänyt kansalaisissa voimakkaita tunteita. Kun kansalaisten yksilönvapautta on jouduttu rajoittamaan ja ihmisten terveys on ollut uhattuna, turhautuminen ja ärtymys on kohdistettu useimmiten pääministeri Mariniin ja hallitukseen. Tutkielmani tutkimuskohteiksi valikoituivatkin pääministeri Sanna Marinin tviittien uudelleentviittaukset, joissa osoitetaan erimielisyyttä Suomen nykyisen hallituksen rajoitustoimista koronavirusta vastaan. Uudelleentviittausta voidaan pitää yhtenä Twitterin keskeisimmistä toiminnoista, mutta sen merkitystä vuorovaikutuksen ja dialogin rakentamisen välineenä ei ole vielä tutkittu riittävästi.

Uudelleentviittaus (*retweet*) on käyttäjän jakama toisen käyttäjän tviitti, eli uudelleentviitatessa käyttäjät lähettävät toisten käyttäjien viestejä uudelleen omalle seuraajajoukolleen. Viestin voi lähettää sellaisenaan tai siihen voidaan liittää oma 280 merkin mittainen kommentti. (Isotalus ym. 2018: 11.)

Olen kiinnostunut tutkielmassani siitä, miten Twitterin uudelleentviittauksissa osoitetaan erimielisyyttä. Lisäksi tarkastelen, millainen vuorovaikutuksellinen ilmiö uudelleentviittaus on. Uudelleentviittaus on erimielisyyden tutkimisen kannalta mielenkiintoinen, sillä siitä on vasta viime vuosien aikana muodostunut erimielisyyden osoittamisen väline (vrt. esim. boyd, Golder & Lotan 2010). Erityisen mielenkiintoisen tutkimuskohteen siitä tekee myös se, kenelle erimielisyyttä osoittava uudelleentviittaus oikeastaan osoitetaan. Twitterin ominaisuuksiin ja vuorovaikutuksen rakentumiseen syvennyn tarkemmin luvussa 2.1 ja uudelleentviittaukseen toimintona luvussa 3.1.

1.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen merkitys

Tutkielmani tavoitteena on tarkastella erimielisyyttä Twitterin uudelleentviittauksissa. Erimielisyys on kiinnostava vuorovaikutuksellinen ilmiö, jonka tutkiminen lisää ymmärrystä vuorovaikutuksen rakentumisesta sosiaalisessa mediassa. Erimielisyyden tarkastelun lisäksi tutkielmani tavoitteena on selvittää, millainen vuorovaikutuksellinen ilmiö uudelleentviittaus on. Tutkin erityisesti, millaisia vuorovaikutusfunktioita erimielisyyttä osoittavilla uudelleentviittauksilla aineiston perusteella on. Uudelleentviittaus on digitaalisen vuorovaikutuksen näkökulmasta mielenkiintoinen toiminto, sillä sitä ei välttämättä nähdä perinteisenä vuorovaikutuksen muotona tai dialogin rakentajana. Uudelleentviittaus eroaa myös ominaisuuksiltaan muiden sosiaalisen median palveluiden jakamistoiminnoista. Näiden huomioiden myötä onkin tärkeää, että uudelleentviittauksen merkitys osana laajempaa digitaalisen vuorovaikutuksen kontekstia ymmärretään jatkossa paremmin.

Lähestyn tutkimusongelmiani seuraavien tutkimuskysymysten kautta:

1. Miten uudelleentviittauksissa osoitetaan erimielisyyttä?
2. Miten alkuperäinen tviitti ja uudelleentviittaus suhteutuvat toisiinsa?
3. Millaisia vuorovaikutusfunktioita erimielisyyttä osoittavilla uudelleentviittauksilla on suhteessa kirjoittajan omaan yleisöön?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen avulla tutkin ja luokittelen aineistosta esiin nousevia strategioita, joilla erimielisyyttä osoitetaan. Toisen tutkimuskysymyksen avulla tarkastelen uudelleentviittauksen suhdetta alkuperäisen tviitin sisältöön. Tämän tutkimuskysymyksen avulla keskityn tarkastelemaan uudelleentviittauksen ja

alkuperäisen tviitin vuorovaikutuksellista suhdetta; kenelle uudelleentviittaus on kohdistettu, ketä siinä puhutellaan ja miten uudelleentviittaus kytkeytyy alkuperäisen tviittiin. Kolmannen tutkimuskysymyksen avulla pyrin havainnoimaan, millaisia vuorovaikutusfunktioita aineiston erimielisyyttä osoittavilla uudelleentviittauksilla on suhteessa kirjoittajan omaan yleisöön. Tällöin huomio siirtyy alkuperäisen tviitin kirjoittajasta uudelleentviittaajan ja tämän yleisön välisen suhteen tarkasteluun.

Verkon ja sosiaalisen median keskustelukulttuurin tutkiminen on paitsi yhteiskunnan myös demokratian kannalta tärkeää. Jos kansalaiset eivät uskalla ottaa osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun pelätessään tulevansa tyrmätyiksi tai saavansa osakseen negatiivista huomiota, keskusteluista jäävät pois erilaiset näkökulmat ja äänet. Samaan aikaan verkossa käytyyn yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuu ainoastaan pieni, useimmiten aggressiivinen, joukko, joka uskaltaa tuoda omat mielipiteensä esiin. Jokaisella tulee kuitenkin olla yhdenvertainen oikeus osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun joutumatta solvaamisen, hyökkäyksen tai piikittelyn kohteeksi. Toivon, että tutkielmani avulla voidaan kenties paremmin tunnistaa nykyistä keskustelukulttuuria heikentäviä tekijöitä ja sitä kautta edistää turvallisemman keskusteluympäristön luomista sosiaalisessa mediassa. Lisäksi pyrin tutkielmani avulla lisäämään ymmärrystä uudelleentviittauksesta vuorovaikutuksellisenä ilmiönä ja sen merkityksestä digitaalisen vuorovaikutuksen kontekstissa.

1.2 Aiempaa tutkimusta

Kuvaan seuraavaksi, millaista tutkimusta on tehty tutkielmani kannalta olennaisten aihepiirien, kuten digitaalisen vuorovaikutuksen, erimielisyyden ja Twitterin, saralla. Tutkielmani erimielisyyden osoittamisesta Twitterin uudelleentviittauksissa on tietävästi ensimmäinen laatuaan, joten aiempaa tutkimusta täysin vastaavasta aiheesta ei löydy. Erimielisyyttä erilaisissa verkkokeskusteluissa ja sosiaalisessa mediassa sen sijaan on tutkittu jonkin verran. Tutkimuskentällä on kuitenkin tutkimusaukko, sillä monissa aiemmissa tutkimuksissa tutkimusmenetelmänä on hyödynnetty haastatteluja. Tutkielmani tutkimusmenetelmä eroaa siis aikaisemmista, sillä tarkastelen erimielisyyttä osoittavia uudelleentviittauksia digitaalisen keskustelunanalyysin kautta. Avaan tämän luvun lopussa lyhyesti myös Twitterin ja politiikan suhteesta tehtyä tutkimusta, sillä tutkimukseni linkittyy yhteiskunnallisen keskustelun kontekstiin.

Emmi Lahti (2019) on väitöskirjassaan tarkastellut maahanmuuton retoriikkaa Suomi24-verkkofoorumilla. Lahti (2019) tutkii väitöskirjassaan, miten verkkokeskusteluissa argumentoidaan ja rakennetaan yhteistä maailmankuvaa. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään, miten keskusteluissa ilmaistaan eri- ja samanmielisyyttä. Tutkielmani kannalta onkin kiinnostavaa, miten verkkokeskusteluissa osoitetaan

erimielisyyttä. Lahden (2019) mukaan erimielisyyttä ilmaistaan eriävän mielipiteen suoralla esittämisellä, kiistämisellä, haastavilla kysymyksillä sekä hyökkäämällä henkilöä kohtaan. Lahti (2019: 202) toteaa myös, että aineistosta nousseiden havaintojen perusteella keskusteluissa ei pyritä yhteisymmärrykseen, kyseenalaistamaan omia näkökantoja tai tekemään myönnytyksiä. Sen sijaan keskustelijat haluavat pikemminkin erottautua eri mieltä olevista ja saada vastapuoli näyttämään kelvottomalta. Näin kuilu keskustelussa rakentuvien osapuolten välillä syvenee.

Tutkimuksessa nostetaan esiin myös muita havaintoja, jotka ovat oman tutkielmani kannalta hyödyllisiä. Yksi tällainen on keskustelijoiden kasvojen suojelun puute. Tutkimuksen tulosten perusteella keskustelijat ovat toisiaan kohtaan hyökkääviä ja tarkoituksella provosoivia. He eivät siis lähtökohtaisesti pyri suojelemaan toistensa kasvoja. (Lahti 2019: 202.) Tästä voidaan kenties vetää johtopäätös, että verkkokeskusteluissa korostuu yhteisymmärryksen syntymisen sijaan se, että oma kanta ”voittaa” toisen kannan. Maahanmuutto on viime vuosien ajan ollut aihe, joka on herättänyt paljon keskustelua ääripäästä toiseen. Samoin on ollut myös koronaviruspandemia, joka on parin viime vuoden ajan hallinnut sekä arkisia että poliittisia keskusteluja esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Yhteiskunnallisesti herkätkeskustelunaiheet voivat varmasti osittain selittää sitä, miksi keskusteluissa pyritään pikemminkin voittamaan toinen osapuoli kuin muodostamaan yhteisymmärrystä.

Jo Angouri ja Theodora Tseliga (2010) ovat tutkineet epäkohteliasta puhetta ja niissä esiintyvää erimielisyyttä. Tutkimuksessa on tarkasteltu vuorovaikutuksen rakentumista sekä kreikkalaisten opiskelijoiden että tutkijoiden omilla foorumeilla. Lisäksi aihetta on tutkittu haastatteluiden avulla. Angourin ja Tseligan (2010) tutkimuksen keskiössä on vuorovaikutus, joka jollain tapaa rikkoo asianmukaisen käyttäytymisen normeja. He tarkastelevat vuorovaikutusta kahden mikrostrategian, välimerkkien ja oikeinkirjoituksen, kautta (em. 2010: 61).

Tutkimustulosten perusteella epätavanomaista oikeinkirjoitusta ja välimerkkejä käytetään molemmilla foorumeilla ensisijaisesti tunteiden korostamisessa. Näitä strategioita käytetään sekä ilmaisemaan voimakasta erimielisyyttä että pahentamaan toisen kasvoja uhkaavia tekoja. (Angouri & Tseliga 2010: 77.) Angouri ja Tseliga (2010: 77) nostavat esiin myös, että valitulla medialla on suuri merkitys vuorovaikutuksen rakentumiselle. Tämän he perustelevat sillä, että tietyissä verkkoympäristöissä ei ole mahdollista saada erilaisia paralingvistisiä vihjeitä, kuten äänen voimakkuutta ja korkeutta, jotka voivat olla informaation kokonaisuuden kannalta tärkeitä. Samalla he muistuttavat, etteivät mikrostrategiat yksinään ole syynä epäkohteliaisuuteen. Semanttinen sisältö, osallistujien identiteetti ja keskustelujen aiheet vaikuttavat paljon siihen, miten vuorovaikutus rakentuu ja miten se ymmärretään. Myös tutkimuksen osallistujien esille tuomat käytännöt kuvaavat, miten yksilöillä voi olla erilaisia näkemyksiä siitä, mikä koetaan epäkohteliaisuutena ja miten sitä tulisi käsitellä. (Em. 2010: 77–78.)

Epäkohteliaisuuden ja erimielisyyden rakentumista digitaalisessa vuorovaikutuksessa, tarkemmin internetin keskustelufoorumeilla, ovat tarkastelleet myös Winnie Shum ja Cynthia Lee (2013). He ovat tarkastelleet erimielisyyden strategioita kahdella suosittulla hongkongilaisella keskustelufoorumilla. Tutkimuksessa on otettu huomioon sekä keskusteluihin aktiivisesti osallistuneiden että niin sanotusti sivusta seuranneiden osallistujien näkemykset ja arviot. Näiden perusteella Shum ja Lee (2013) ovat määritelleet erimielisyyden strategiat. Lisäksi erimielisyyden strategioiden määrittelyssä on otettu huomioon keskustelujen vuorojen jäsentyminen. Tutkimuksessa keskustelujen epäaktiivisia osallistujia pyydettiin myös arvioimaan strategioita kohteliaisuuden, tarkoituksenmukaisuuden sekä positiivisesti tai negatiivisesti merkityn käytöksen parametreilla. (Shum & Lee 2013.)

Analyysin pohjalta Shum ja Lee (2013) ovat määritelleet yhteensä yksitoista erimielisyyden osoittamisen strategiaa: negatiivisen kommentin antaminen, lyhyiden ja mauttomien fraasien käyttö, retoristen kysymysten esittäminen, henkilökohtaisen kannan esittäminen, ironisen lausunnon antaminen, kiroaminen, vastakkaisen mielipiteen ilmaiseminen, uudelleenmuotoilu, henkilökohtaiseen kokemukseen vetoaminen, faktojen esittäminen ja nuhteleva. Osa strategioista on tunnistettu ja nimetty aikaisemmissa tutkimuksissa (kuten negatiivisten kommenttien antaminen sekä lyhyiden ja mauttomien fraasien käyttäminen), mutta osa niistä löytyi Shumin ja Leen (2013) aineiston analyysin pohjalta. Epäaktiivisten osallistujien arvioiden mukaan useimmat strategiat ovat suoria ja vahvoja, mutta pääasiassa he pitivät niitä asianmukaisina. (Shum & Lee 2013: 54.)

Tutkimuksen perusteella erimielisyyttä osoitetaan tyypillisesti suoraan lieventämättä sitä, eivätkä keskustelijat myöskään pyri yhteisymmärrykseen. Sen sijaan keskustelijat jopa nuhtelevat tai kiroavat muita keskustelun osapuolia silloin, kun heistä tuntuu, ettei toisen osapuolen asenne tai mielipide ole hyväksyttävä. (Shum & Lee 2013: 70.) Tutkimuksen havainnot ovat kiinnostavia myös oman tutkielmani kannalta. Shumin ja Leen (2013) tutkimustuloksissa on luultavasti jonkin verran yhtäläisyyksiä omien tutkimustulosteni kanssa, vaikka digitaaliset alustat ovatkin keskenään hyvin erilaisia. Erityisen kiinnostavaa on nähdä, miten erimielisyyttä osoittavat strategiat vastaavat tutkielmastani saatuja tuloksia.

Twitterin ja politiikan suhdetta ovat tutkineet Aleks Knuutila, Heidi Kosonen, Tuija Saresma, Paula Haara sekä Reeta Pöyhtäri (2019) Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarjassa. Tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan, millaisia vaikutuksia vihapuheella on yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Tutkimusaineisto on koottu temahaastatteluista, Twitteristä kerätystä aineistosta sekä kuntiin ja eduskuntaan lähetetyn kyselyn vastauksista. Oman tutkielmani kannalta tutkimuksen merkittävin osuus on Twitteristä kerätty aineisto. Aineisto sisältää sellaiset tviitit, jotka ovat suoraan kohdennettu edellisen kauden kansanedustajille, Suomen EU-parlamenttiedustajille sekä kaikille vuoden 2019 vaalien ehdokkaille. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että näille henkilöille kohdistetut tviitit sisältävät suhteellisen vähän

vihamielisyyttä. Toisaalta vihamielisten viestien määrä vaihteli sen mukaan, kenelle viestit on osoitettu. (Knuutila ym. 2019.)

Tutkimuksen mukaan vihapuheen taustalla vaikuttaa useita eri tekijöitä. Yksi on poliittinen painostus, jolla pyritään heikentämään tiettyjä poliittisia ryhmittymiä tai näkemyksiä. Toisaalta painostus voi näkyä myös yksittäisten henkilöiden vaientamisena ja sulkemisena poliittisen päätöksenteon ulkopuolelle. Toinen taustalla vaikuttava tekijä on poliittisesta vastakkainasettelusta syntyvä vihapuhe. Tutkimuksen haastattelujen ja kyselyn perusteella monet poliitikot kokevat joutuvansa häirinnän kohteeksi puoluesidoksensa vuoksi. Vastakkaisen mielipiteen ilmaiseminen tai edustaminen voivat johtaa vihapuheeseen ja vastakkainasettelun kärjistymiseen. Tutkimustulosten perusteella erityisesti maahanmuuttovastainen ryhmittymä tuottaa päätäjiin kohdistuvaa vihamielistä viestintää Twitterissä. Kolmas vihapuheen taustalla vaikuttava tekijä tutkimuksen mukaan on impulsiivinen häirintä. Nykypäivän media-ympäristö antaa ihmisille mahdollisuuden lähettää uhkaavia tai loukkaavia viestejä helposti ja nopeasti. Usein ihmiset päätyvätkin tuottamaan tai jakamaan vihapuhetta hetken mielijohteesta. Vihapuheen levittämisen syitä voivat olla suvaitsemattomuus, muukalaisvihamielisyyys, turhautuminen politiikkaan tai puhdas vahingonilo. (Knuutila ym. 2019: 90–91.)

Tutkielmani kannalta on olennaista tarkastella myös uudelleentviittaukseen kytkeytyviä tutkimuksia. Esimerkiksi Danah Boyd, Scott Golder ja Gilad Lotan (2010) ovat selvittäneet, miksi Twitter-käyttäjät uudelleentviittaavat muiden käyttäjien tviittejä. He ovat luokitelleet vastaukset kymmeneen tyyppiin. Vastausten perusteella käyttäjät hyödyntävät uudelleentviittaus-toimintoa pääasiassa tiedon levittämiseen, suhteiden rakentamiseen ja hallintaan sekä samanmielisyyden ja ystävyyden osoittamiseen. (Em. 2010.) Havainnot ovat kiinnostavia erityisesti suhteiden rakentamisen ja hallitsemisen sekä samanmielisyyden osoittamisen näkökulmasta. Tarkastelen tutkielmassani erimielisyyttä osoittavia uudelleentviittauksia, jolloin uudelleentviittajan tavoitteena ei lähtökohtaisesti ole osoittaa ystävyyttä alkuperäisen tviitin kirjoittajan kanssa. Sen sijaan on mielenkiintoista tarkastella, miten tutkielmani tulokset eroavat Boydin, Golderin ja Lotan (2010) tuloksista suhteiden rakentamisen kannalta. Kiinnostavaa on esimerkiksi se, kenen kanssa uudelleentviittaja pyrkii rakentamaan suhdetta ja miten hän sen tekee.

Aiemman tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että nykyisessä julkisessa keskustelukulttuurissa keskustelijat korostavat omaa mielipidettään sen sijaan, että keskustelijat pyrkivät ymmärtämään erilaisia näkökulmia ja luomaan yhteisymmärrystä. Ilmiö on vahvasti näkyvillä erityisesti poliittisessa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa. Aiempi tutkimus osoittaa myös, että sosiaalinen media ja muut digitaaliset ympäristöt ovat edesauttaneet heikentyneen keskustelukulttuurin syntymistä. Osittain tähän on varmasti vaikuttanut internetin mahdollistama anonymiteetti. Anonymiteetin avulla oikeastaan kuka tahansa voi kirjoittaa mitä tahansa ilman, että kirjoittajan identiteettiä tunnustetaan. Tutkielmani kautta pyrin antamaan uusia

näkökulmia digitaalisen vuorovaikutuksen rakentumiselle etenkin julkisen keskustelukulttuurin kontekstissa.

Mielenkiintoista on myös peilata uudelleentviittauksesta tehtyjen tutkimusten havaintoja omiin tutkimustuloksiini, sillä uudelleentviittaus on aiemmin nähty ennen kaikkea ystävyiden ja samanmielisyyden osoittamisen välineenä. Uudelleentviittauksen tarkastelu täysin vastakkaisesta näkökulmasta antaakin varmasti uudenlaista tarttumapintaa sille, millainen vuorovaikutusstrategia se on erityisesti erimielisyyden osoittamisen välineenä. Lisäksi tutkimukseni täyttää tutkimusaukkoa laajemminkin uudelleentviittauksesta vuorovaikutuksellisenä ilmiönä – erityisesti siitä näkökulmasta, mitä kaikkea se Twitterin käyttäjille mahdollistaa.

2 ERIEELISYYS OSANA TWITTERIN VUOROVAIKUTUSTA

Tässä luvussa esittelen tarkemmin tutkielmani teoreettisen viitekehyksen, taustan ja tutkielmani kannalta keskeiset käsitteet. Tutkielmani laajempi teoreettinen viitekehys kytkeytyy digitaalisen vuorovaikutuksen tutkimuskentälle. Se kattaa kaiken ihmisen välisen vuorovaikutuksen, jonka erilaiset teknologiat mahdollistavat. Laajemmassa merkityksessä digitaalinen vuorovaikutus viittaa digitaalisen median tilanteisiin, joissa viestintä ja vuorovaikutus kohtaavat. (Helasvuo ym. 2015; Laaksonen & Matikainen 2013.) Tarkastelen digitaalisen vuorovaikutuksen ilmentymiä sosiaalisen median ja erityisesti Twitterin näkökulmasta. Lisäksi käsittelen erimielisyyttä digitaalisen vuorovaikutuksen kontekstissa.

2.1 Twitter sosiaalisena mediana

Twitter on osa laajempaa sosiaalisen median ilmiötä, jossa viestintä on vuorovaikutteista, nopeatempoista ja verkottunutta. Sosiaalinen media määritellään usein kolmen erityispiirteen kautta: Ensinnäkin sosiaalisessa mediassa viestintä on hajautunutta. Perinteiseen mediaan verrattuna viestintä ei ole yhtä säädeltyä, vaikka nykypäivänä yritykset, uutis- ja mediatalot, erilaiset organisaatiot ja jopa valtiot hyödyntävät sosiaalista mediaa markkinoinnin ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä. Lisäksi käyttäjät ovat aktiivisia sisällöntuottajia, jolloin ei voida puhua ainoastaan yleisöstä vaan käyttäjistä. (Isotalus, Jussila & Matikainen 2018: 13–14; Bechmann & Lomborg 2012.) Castells (2009) on kehittänyt käsitteen *henkilökohtainen joukkoviestintä (mass self-communication)*, jolla hän pyrkii kuvaamaan käynnissä ollutta muutosta passiivisesta yleisöstä aktiiviseksi käyttäjäksi. Twitter onkin henkilökohtaista joukkoviestintää parhaimmillaan, sillä kuka tahansa Twitterin käyttäjistä voi olla sekä viestin lähettäjä että vastaanottaja (Isotalus ym. 2018: 14). Sosiaalisen median kolmas erityispiirre on

viestinnän vuorovaikutteisuus ja verkottuneisuus, sillä sosiaalisen median ytimessä on käyttäjien välinen vuorovaikutus (ks. esim. Isotalus ym. 2018: 13–14.; Bechmann & Lomborg 2012).

Kuten aiemmin totesin, Twitterissä viestintä ja vuorovaikutus perustuvat lyhyiden tviittien lähettämiseen. Merkkimäärä tviiteissä on nykyään enintään 280 merkkiä, joten kirjoittajan täytyy tiivistää sanomansa suhteellisen pieneen tilaan. Tämä nähdään paitsi Twitterin vahvuutena myös sen heikkoutena, ja merkkimäärän rajallisuus voikin asettaa viestin kirjoittajan haasteelliseen asemaan. Viestin lyhyys edesauttaa viestin leviämistä laajalle joukolle nopeallakin tahdilla, mutta samaan aikaan rajaamisen seurauksena jotakin oleellista tietoa voi jäädä pois. (Isotalus ym. 2018: 9–10, 13–14.) Kirjoittaja joutuu siis pohtimaan, miten hän saa viestinsä perille niin, että viesti saavuttaa sille asetetut tavoitteet. Lyhyessä tviitissä sisältöä ei voida juurikaan taustoittaa tai perustella, joten se on jatkuvasti alttiina erilaisille väärinkäsityksille – tahallille tai tahattomille.

Toisin kuin monessa muussa sosiaalisen median palvelussa, Twitterissä viestintä on julkista. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että Twitterissä julkaistut tviitit näkyvät myös heille, jotka eivät ole kirjautuneena sinne. Avoimuutensa ansiosta Twitteriä pidetäänkin nykyään merkittävänä yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanavana. Vaikka Twitter ei ole sen olemassaolonsa aikana noussut missään vaiheessa suosituimmaksi sosiaalisen median palveluksi, sillä on kuitenkin hyvin näkyvä rooli yhteiskunnassa. (Marwick & boyd 2010: 117; Murthy 2012.) Isotalus, Jussila ja Matikainen (2018: 9) toteavatkin, ettei Twitterissä tärkeintä ole, miten paljon sillä on käyttäjiä, vaan oleellisempaa on, ketkä siellä viestivät. Esimerkiksi poliitikot Yhdysvaltain entisestä presidentistä Donald Trumpista lähtien ovat hyödyntäneet Twitteriä omien poliittisten agendojensa esiintuomisessa. Myös Suomen nykyinen pääministeri Sanna Marin käyttää Twitteriä aktiivisesti viestiessään suomalaisille reaaliaikaisesti yhteiskunnan ajankohtaisista asioista, kuten koronavirustilanteesta (Twitter 2021). Isotaluksen, Jussilan ja Matikaisen (2018: 9) mukaan Twitteriä toisaalta pidetään myös elitistisenä mediana juuri siitä syystä, että se on niittänyt mainetta yhteiskunnallisesti merkittävien henkilöiden viestintäkanavana.

Digitaalisessa vuorovaikutuksessa tehdään siis rajanvetoa yksityisen ja julkisen välille. Sen lisäksi digitaalinen vuorovaikutus jaetaan *synkronisiin* ja *asynkronisiin* palveluihin. Synkronisissa palveluissa kyse on reaaliaikaisesta – tässä ja nyt tapahtuvasta – vuorovaikutuksesta. Asynkronisissa palveluissa, kuten Twitterissä, viestintä voi tapahtua myös viiveellä. Jaottelussa korostuu verkkovälitteisen vuorovaikutuksen riippumattomuus ajasta ja paikasta. Asynkronisuus voi mahdollistaa viestin muokkaamisen jälkikäteen, pitkien viestien kirjoittamisen ja monimutkaisten kielellisten rakenteiden tuottamisen. Samaan aikaan vuorovaikutus voi olla yhdeltä-yhdelle, yhdeltä-monelle tai monelta-monelle-tyyppistä vuorovaikutusta. (Angouri & Tseliga 2010: 61.)

Nykyään tällaiset rajanvedot yksityisen ja julkisen sekä synkronisen että asynkronisen välillä alkavat kuitenkin hämärtyä ja hälventyä (ks. esim. Laaksonen &

Matikainen 2013; Giles, Stommel, Paulus, Lester & Reed 2015). Tämä näkyy myös Twitterissä, sillä yhtenä sen vahvuutena voidaan pitää nimenomaan sen mahdollistamaa hyvin reaaliaikaista viestintää (van Dijck 2013: 87). Murthyn (2013: 33) mukaan osa Twitterin viehätystä tulee juuri läsnäolon kokemuksesta, jolloin käyttäjät voivat kokea olevansa osa jotakin vuorovaikutustapahtumaa tai laajempaa keskustelua. Twitter itsekin korostaa, että viestintä siellä tapahtuu ”juuri nyt” (Kivelä 2019: 34).

Twitterissä myös rajanveto vuorovaikutuksen osallistujien välillä on entistä häilyvämpi (Meredith, Giles & Stommel 2021: 2). Johdonmukaisen ja kronologisen keskustelun määrittäminen on haastavaa, sillä viestitulva on suuri ja tviitteihin reagoiminen nopeitempaa. Keskustelu voi usein myös polveutua hyvinkin etäälle alkupe- räisen tviitin pohjalta. Meredith, Giles ja Stommel (2021: 3) toteavatkin, että Twitterin viestintätapahtumat näyttävät jokaiselle osallistujalle sekä ”hiljaisessa yleisössä” olevalle erilaisena.

Jos vuorovaikutuksen osallistujien määrittäminen sosiaalisessa mediassa on haastavaa, niin sitä on myös yleisön määrittäminen. Sosiaalisessa mediassa käyttäjän on lähes mahdotonta määrittellä tavoittamansa yleisön kokoa tai sitä, millaiset ihmiset tämän sisältöjä todellisuudessa katsovat. Yleisö ei useinkaan muodostu ainoastaan yhdenlaisista tai käyttäjälle tutuista ihmisistä, vaan kyseessä voi olla hyvin moninainen joukko erilaisia yleisöjä. (Marwick & boyd 2010.) Tästä johtuen onkin mielenkiintoista havainnoida, millaiselle yleisölle esimerkiksi tutkimusaineistoni uudelleentviittaukset on osoitettu, ja miten kirjoittajan suhtautuminen omaan yleisöönsä vaikuttaa uudelleentviittauksen sisältöön.

2.2 Vuorovaikutuksen rakentuminen Twitterissä

Kun puhutaan Twitteristä ja laajemmin digitaalisesta vuorovaikutuksesta, ei voida sivuuttaa palvelujen teknisiä ratkaisuja, jotka osaltaan vaikuttavat vuorovaikutuksen muotoutumiseen. Affordanssi (*affordance*) tarkoittaa tarjoumaa, jolla konkreettisesti tarkoitetaan jotakin digitaalisen teknologian mahdollistamaa toimintaa (ks. esim. Wikström 2017: 12; Hutchby 2001; Arminen, Licoppe & Spagnolli 2016: 295). Affordanssit perustuvat havaintoteoreetikko Gibsonin (1986) laajempaan käsitykseen ympäristön havainnoinnista ja siihen, millaisia käyttömahdollisuuksia jokin esine tai asia tarjoaa. Kun ajatus affordansseista siirretään Twitterin kontekstiin, sen affordanssit muodostuvat sen mukaan, miten käyttäjät Twitteriä hyödyntävät ja millaisia toimintoja Twitter käyttäjilleen mahdollistaa.

Christine Hinen (2000) mukaan keskustelun muotoutumiseen vaikuttavat sekä teknologinen konteksti että sen päälle rakentunut sosiaalinen konteksti. Teknologia ja sosiaalinen kerros ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa, jolloin ne myös vaikuttavat toistensa kehittymiseen. Sosiaalisen median alustojen erilaiset teknologiset ja

sosiaaliset affordanssit paitsi luovat mahdollisuuksia myös rajoittavat ja toisaalta asettavat raamit sille, miten sosiaalisessa mediassa ylipäättään voi kommunikoida. Teknologiset affordanssit vaikuttavat väistämättä käyttäjien sosiaalisuuteen, sillä ne ohjaavat käyttäjiä toimimaan tietyllä alustalla tietyllä tavalla. (Laaksonen 2017: 15.) Twitterin affordanssit ja ominaisuudet kannustavat sen käyttäjiä esimerkiksi seuraamaan toisia käyttäjiä, lisäämään viesteihin aihetunnisteita, uudelleentviittaamaan eli jakamaan muiden käyttäjien tviittejä, tykkäämään muiden tviiteistä, kommentoimaan niitä ja keskustelemaan muiden käyttäjien kanssa. (Murthy 2018: 2–8.) Twitterin rajallinen merkkimäärä on myös yksi hyvä esimerkki teknologisesta affordanssista, koska merkkimäärän rajallisuus muokkaa osaltaan siellä käytävää keskustelua (Kivelä 2019: 31).

Yksi merkittävä affordanssi sosiaalisen median palveluissa on aihetunniste. Aihetunniste on sosiaalisessa mediassa käytettävä tunniste, joka koostuu ristikkomerkeistä ja sitä seuraavasta sanasta tai merkkijonosta (Kielitoimiston sanakirja 2022 s.v. aihetunniste). Aihetunnisteiden avulla yksittäinen tviitti voidaan liittää osaksi jotakin tiettyä ajankohtaista puheenaihetta (Murthy 2013). Koronaviruspandemian aikana esimerkiksi Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitos, pääministeri Marin ja tavalliset kansalaiset ovat jakaneet sisältöjä aihetunnisteella #koronafi (Twitter 2021). Aihetunnisteet ovatkin merkittävä osa Twitterissä ja muualla sosiaalisessa mediassa käytävää yhteiskunnallista keskustelua, sillä niiden avulla käyttäjät voivat kytkeä oman viestinsä osaksi laajempaa keskustelua (Murthy 2018: 4).

Koska tutkielmani aineisto kytkeytyy yhteiskunnallisesti ajankohtaiseen keskustelunaiheeseen, on myös oletettavaa, että uudelleentviittauksissa hyödynnetään aihetunnisteita – esimerkiksi edellä mainittua aihetunnistetta #koronafi. Toisaalta on myös hyvä huomioda, ettei aihetunnisteilla aina pyritä yhdistämään viestiä osaksi laajempaa keskustelua. Tällöin aihetunniste voi olla jostakin muusta syystä merkittävä osa viestin sisältöä. Aihetunnisteella voidaan osoittaa esimerkiksi viestin humoristisuutta tai ironisuutta, ja sillä voidaan myös vahvistaa viestin loukkaavaa sävyä. (Twitter 2021.) Tutkielmani aineistossa esiintyy esimerkiksi aihetunniste #saatanantunarit, jolla uudelleentviittauksen sisältöä ei niinkään liitetä osaksi mitään laajempaa keskustelua. Sen sijaan kirjoittaja voi aihetunnisteen avulla korostaa viestin erimielistä sisältöä ja asettaa toinen osapuoli naurunalaiseksi.

Sosiaalisen median teknologiset affordanssit voivat toisaalta myös ohjata käyttäjiä tuottamaan ja jakamaan tietynlaista sisältöä, jotta muut käyttäjät reagoisivat niihin. Sisältöjen jakaminen linkittyä sitä kautta esimerkiksi sosiaalisten suhteiden ja verkostojen luomiseen sekä ylläpitämiseen. (Jenkins 2013: 198–199; Kivelä 2019: 36–37.) Oman tutkielmani kannalta onkin kiinnostavaa tarkastella, miten kirjoittaja suhtautuu omaan yleisöönsä ja pyrkii rakentamaan vuorovaikutusta oman yleisönsä kanssa.

Sosiaalisen median alustoille muodostuvat käyttäjäkulttuurit ja käyttäytymismallit vaikuttavat siihen, miten tietyllä alustalla toimitaan ja mitä siellä tehdään (Laaksonen 2017: 15). Verkkokeskustelujen tai sosiaalisessa mediassa käytyjen

keskustelujen muodot ovatkin viesti- ja kommenttiketjujen kautta tyypillisesti melko vakiintuneita. Silti samankaltaistenkin verkkopalveluiden sisälle muodostuu erityyppisiä käyttäjäyhteisöjä ja käyttökulttuureita. Tällaisia yhteisöjä ja kulttuureita määrittelevät esimerkiksi vakiintuneet puhetavat ja -tyylit. Lisäksi keskustelujen muotoutumiseen vaikuttavat ajankohdan yhteiskunnallinen ja kulttuurinen konteksti. Erilaiset keskustelijat vaikuttavat myös siihen, millaiseksi vuorovaikutus kullakin alustalla muotoutuu. (Laaksonen & Matikainen 2013.) Twitter on esimerkiksi yleisesti tunnettu sille ominaisesta keskustelukulttuuristaan, ja käyttäjät myös omalla toiminnallaan aktiivisesti ylläpitävät Twitterin kärjekästä keskustelukulttuuria.

2.3 Erimielisyys digitaalisessa vuorovaikutuksessa

Tutkimukseni yksi keskeinen osa-alue kytkeytyy erimielisyyden tarkasteluun. Käsitelen erimielisyyttä digitaalisen vuorovaikutuksen kontekstissa, sillä tutkimukseni sijoittuu sosiaalisen median kentälle. Sosiaalinen media on paikka, jossa ihmiset saavat esittää vapaasti omia mielipiteitään, ideoitaan ja tunteitaan eri aiheita kohtaan. On myös selvää, että tällaisessa ympäristössä esiintyy erimielisyyttä sekä eri aiheita että muita käyttäjiä kohtaan. (Shum & Lee 2013: 55.) Joissakin tilanteissa erimielisyys onkin usein odotettua ja jopa väistämätöntä. Erimielisyys on tyypillisesti vahvasti läsnä erityisesti yhteiskunnallisessa keskustelussa ja erilaisissa päätöksentekotilanteissa. Toisaalta on myös olemassa tilanteita, joissa erimielisyys on odottamatonta ja joissa vuorovaikutuksen osapuolet eivät ole keskenään tasavertaisessa asemassa ilmaistakseen eriäviä näkemyksiään. (Esim. Angouri & Locher 2012: 1550.) Erimielisyys on siis ilmiönä ja tutkimuskohteena mielenkiintoinen ja moniulotteinen. Sosiaalinen media puolestaan on hedelmällinen ympäristö sen tarkastelulle.

Erimielisyys on vuorovaikutuksellinen ilmiö, joka voi ilmentyä monella eri tavalla ja jolla voi olla monia eri merkityksiä sekä funktioita. Aiemmin erimielisyyden funktio digitaalisessa vuorovaikutuksessa on mielletty lähinnä häiritseväksi ja lähtökohtaisesti negatiiviseksi, mutta nykyään erimielisyys ymmärretään kuitenkin yhä moninaisempana ilmiönä. (Bolander & Locher 2017: 607–608.) Tästä johtuen sen määrittelykään ei aina ole yksinkertaista. Angouri ja Locher (2012: 1549–1550) lähestyvät erimielisyyttä ja sen määrittelyä kolmen eri tulokulman kautta: sisällön (esim. mistä ollaan eri mieltä), kielellisten piirteiden (esim. miten erimielisyys ilmaistaan) ja osapuolten välisten suhteiden kautta. Sisällön näkökulmasta tarkasteltuna erimielisyys määritellään Kakavan (1993: 36) mukaan ”joko verbaalina tai nonverbaalina vastustuksena edeltävään verbaaliseen tai nonverbaaliseen toimintaan”. Angouri ja Locher (2012: 1550) lisäävät, että erimielisyyden tarkastelussa on tärkeää ottaa huomioon, miten erimielisyyttä sisältävä kielellinen toiminto kytkeytyy paitsi senhetkiseen toimintaan myös osaksi laajempia diskursseja. Ei myöskään ole olemassa vain yhtä tapaa

ilmaista erimielisyyttä, sillä erimielisyys voi vaihdella suorasta ja eksplisiittisestä aina lievennettyyn ja epäsuoraan erimielisyyteen. (Em. 1550.)

Kuten kaikenlainen kielenkäyttö myös erimielisyyden ilmaisu vaikuttaa ihmisuhteisiin ja niiden muodostumiseen. Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa voidaan esimerkiksi tarkastella, onko erimielisyys toisen osapuolen kasvoja parantavaa, suojelevaa vai uhkaavaa. Kielitieteen näkökulmasta erityisen kiinnostavaa onkin tarkastella ja havainnoida, miten erimielisyys tuodaan esiin erilaisissa tilanteissa ja millaisia vaikutuksia eri tulkinnoilla on. (Angouri & Locher 2012: 1550–1551.) Omassa tutkielmassani keskeistä on tarkastella, miten alkuperäinen tviitti ja uudelleentviittaus suhteutuvat toisiinsa sekä millaisia keinoja kirjoittaja hyödyntää osoittaessaan erimielisyyttä.

Erimielisyyden moninaisuudesta kertovat erilaiset näkökulmat, joiden kautta sitä voidaan tarkastella. Bolander ja Locher (2017: 607) ovat jäsenelleet erimielisyyden vastakkainasettelua korostavaan (*conflictual disagreement*) ja yhteisymmärrykseen perustuvaan erimielisyyteen (*consensual disagreement*). Vastakkainasettelua korostava erimielisyys on tyypillisesti odottamatonta ja muotoiltu siten, että se uhkaa muiden osallistujien kasvoja. Tällöin kirjoittaja pyrkii aiheuttamaan konfliktin vuorovaikutuksen osallistujien välille. Yhteisymmärrykseen perustuva erimielisyys on sen sijaan usein odotettua, ja sen ilmentymät liittyvät olennaisesti sosiaalisiin normeihin. Vastakkainasettelua korostavan ja yhteisymmärrykseen perustuvan erimielisyyden väliset rajat ovat kuitenkin häilyviä, sillä aina on mahdollista, että yhteisymmärrykseen perustuva erimielisyys muuttuu jossain kohtaa vastakkainasettelua korostavaksi. (Bolander & Locher 2017: 608.)

Angouri ja Locher (2012: 1551) sen sijaan kuvaavat erimielisyyttä sekä online-että offline-ympäristöissä neljän avaintekijän kautta. Ensinnäkin vastakkaisten näkökulmien ja mielipiteiden esittäminen on jokapäiväinen ilmiö. Toiseksi tietyn tyyppiset toiminnot ovat alttiita erimielisyydelle, jolloin erimielisyys on pikemminkin odotettua kuin poikkeuksellista. Näin on esimerkiksi ongelmanratkaisutilanteissa. Lisäksi he korostavat, ettei erimielisyyden ilmaiseminen ole ensisijaisesti negatiivista toimintaa. Erimielisyys voi siis heidän mukaansa vaihdella aina suorasta, kasvoja uhkaavasta ja odottamattomasta erimielisyydestä yhteisymmärrykseen perustuvaan ja odotettuun erimielisyyteen. Lisäksi erimielisyys voi olla toverillista ja jopa leikillistä. (Angouri & Locher 2012: 1551.)

Erimielisyyttä ei siis lähtökohtaisesti tule nähdä ainoastaan negatiivisesti latautuneena kielellisenä toimintona. Digitaalisen vuorovaikutuksen kontekstissa on kuitenkin mahdollista, että erimielisyyden kärjistymisen voi kulminoitua asianmukaisena pidetyn käyttäytymisen normien rikkomiseen. Tällöin osallistujat usein myös arvioivat erimielisyyden negatiiviseksi. Kontekstilla ja yhdessä neuvotelluilla normeilla tai käytännöillä onkin suuri merkitys sen suhteen, mitä pidetään hyväksyttävänä, sallittuna tai suositeltavana erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Erimielisyys ei myöskään välttämättä sisällä kielenkäyttöä, jota muut keskustelijat pitävät epäkohteliaana.

Erimielisyys voi kuitenkin venyttää asianmukaisena pidetyn kielellisen toiminnan rajoja. (Angouri & Tseliga 2010: 60; Shum & Lee 2013: 55.)

Erimielisyyden tarkastelussa on mahdotonta vetää suoraviivaisia yhteyksiä muodon ja toiminnan välillä, mikä tekeekin sen tutkimisesta haastavaa. Se, mikä näytetään erimielisyytenä jollekin keskusteluun osallistuvalla ei välttämättä ole sitä toiselle. Sen vuoksi on tärkeää, että erimielisyyttä tarkastellaan monitasoisena ilmiönä. (Bolander & Locher 2017: 624.) Ellei kirjoittaja ole osoittanut erimielisyyttään eksplisiittisesti, vastaanottaja tekee omat tulkintansa viestin erimielisyydestä ja sen luonteesta.

Avaan seuraavaksi lyhyesti myös epäkohteliaisuuden (*impoliteness*) käsitettä, sillä se sivuaa erimielisyyttä ja sen tarkastelua. Epäkohteliaisuuden määrittelyä pidetään lähes yhtä haastavana kuin erimielisyyden määrittelyä, koska sitä ei pidetä suoranaisesti kohteliaisuuden vastakohtana. Epäkohteliaisuuden syntymiseen vaikuttavat sekä puhujan (kirjoittajan) että kuulijan (lukijan) näkemykset. Epäkohteliaisuus syntyy esimerkiksi silloin, kun puhuja tai kirjoittaja pyrkii tahallisesti vuorovaikutustilanteessa uhkaamaan vastaanottajan kasvoja. Samaan aikaan vastaanottajan täytyy myös pitää tätä käyttäytymistä hänen kasvojaan uhkaavana, jotta se voidaan tulkita epäkohteliaisuudeksi. (Angouri & Tseliga 2010: 59.)

Tutkimukset ovat osoittaneet, että epäkohteliaisuus ei niinkään sisälly kieleen itseensä, vaan se välittyy erityisesti diskurssien kautta. Lisäksi epäkohteliaisuus on sulautunut esimerkiksi yhteisesti neuvoteltuihin vuorovaikutusnormeihin. (Angouri & Tseliga 2010: 58; Shum & Lee 2013: 55.) Jotta voidaan ymmärtää erimielisyyden ja epäkohteliaisuuden muototumista, täytyy ottaa huomioon monia eri tekijöitä. Tällaisia ovat esimerkiksi vuorovaikutustilanne, osallistujien välinen suhde, osallistujien henkilöidentiteetit sekä ryhmien väliset identiteetit, viestinnän yleinen tarkoitus ja tietyn ryhmän yhdessä muodostamat normit. Kussakin vuorovaikutustilanteessa osallistujat hyödyntävät myös aiempia kokemuksiaan siitä, mikä on kyseisessä tilanteessa hyväksyttyä ja mikä taas asiatonta tai normien vastaista. Normit eivät kuitenkaan ole muuttumattomia, vaan niistä neuvotellaan jatkuvasti vuorovaikutustilanteen osapuolten välillä. (Angouri & Tseliga 2010: 58.)

Seuraavassa luvussa syvennyn tarkastelemaan uudelleentviittausta ja sen merkitystä digitaalisessa vuorovaikutuksessa. Lisäksi esittelen tutkimukseni aineiston alkuperäiset tviitit.

3 TUTKIMUSKOHTENA UDELLEENTVIITTAUKSET

Tässä luvussa esittelen tutkielmani aineiston ja menetelmät, joiden avulla pyrin vastamaan asettamiini tutkimuskysymyksiin. Tutkielmani aineisto koostuu uudelleentviittauksista, joissa osoitetaan erimielisyyttä alkuperäistä tviittiä kohtaan. Kuten luvussa 1.1. totesin, uudelleentviittaus eroaa jonkin verran ominaisuuksiltaan muiden sosiaalisen median palvelujen jakamistoiminnoista. Tämän huomioon ottaminen on aineistoani analysoitaessa tärkeää, joten avaan ensin tämän luvun alussa, millainen toiminto uudelleentviittaus on. Sen jälkeen esittelen tarkemmin tutkielmani aineiston ja analyysimenetelmän. Lopuksi pohdin aineistooni liittyviä eettisiä kysymyksiä.

3.1 Uudelleentviittaus toimintona

Tutkielmani kannalta merkittävin Twitterin affordansseista on uudelleentviittaus (*retweet*). Uudelleentviitatessa käyttäjät jakavat toisten käyttäjien tviittejä eli lähettävät viestejä uudelleen omalle seuraajajoukolleen. Viestin voi lähettää sellaisenaan tai siihen voidaan liittää oma 280 merkin mittainen kommentti. (Isotalus ym. 2018: 11.) Twitteristä mainitaan usein, että tieto siellä leviää nopeasti. Tällöin viitataan tyypillisesti juuri uudelleentviittaukseen, joka mahdollistaa tiedon levittämisen nopeasti hyvin laajallekin yleisölle. Uudelleentviittaajan on tästä johtuen myös mahdotonta määrittellä etukäteen, kenet uudelleentviittaus todellisuudessa tavoittaa. Nopean ja laajan leviämisen myötä alkuperäisen tviitin viesti saattaa muuttua matkan varrella, jolloin uudelleentviitatulla viestillä ei välttämättä enää ole suoranaisia kytköksiä alkuperäiseen viestiin. (Esim. Ahn & Park 2015: 354; Marwick & boyd 2010: 117.)

Uudelleentviittausta pidetään erityisenä jakamistoimintona ja keskustelutoimintona, koska on muodostunut käyttäjien toimesta sellaiseksi kuin se tänä päivänä tunnetaan. Alun perin uudelleentviittaus ei ollut Twitterin sisäänrakennettu ominaisuus, vaan käyttäjät halusivat itse löytää keinon lainata ja jakaa muiden käyttäjien tviittejä.

(Vrt. boyd, Golder & Lotan 2010.) Uudelleentviittaus eroaa muista sosiaalisen median palvelujen jakamistoiminnoista, koska se voi levitä nopeasti laajallekin yleisölle ja sen avulla käyttäjät myös muodostavat sosiaalisia suhteita (esim. Ahn & Park 2015; Marwick & boyd 2010). Uudelleentviittausta hyödynnetään siis myös sosiaalisten verkostojen muodostamiseen ja ylläpitämiseen. Tämä on mielenkiintoinen havainto myös oman tutkielmani kannalta, sillä kiinnitän analyysissä huomiota uudelleentviittausten vuorovaikutukselliseen ulottuvuuteen. Lisäksi selvitän, millainen suhde uudelleentviittauksella on alkuperäiseen tviittiin ja kirjoittajan omaan yleisöön. Näin ollen tarkastelen uudelleentviittausta pikemminkin sosiaalisten suhteiden rakentumisen kuin tiedon jakamisen näkökulmasta. Ahn ja Park (2015: 354–355) kuitenkin huomauttavat, ettei jakamistoiminnon kautta muodostuneita suhteita voida pitää kovinkaan vahvoina, sillä sen kautta muodostuneet suhteet perustuvat lähinnä viestin sisältöön kuin itse käyttäjään.

Toistaiseksi sosiaalisen median palvelujen rakennetta koskevissa tutkimuksissa on keskitytty tarkastelemaan suhteidenluomis-funktioita, kuten Twitterin seuranta-toimintoa ja Facebookin ”kaveripyyntö”-toimintoa. Tästä johtuen huomiota ei olla niinkään kiinnitetty uudelleentviittauksen merkitykseen sosiaalisten suhteiden ja yleisen mielipiteen muodostamisessa. (Ahn ja Park 2015: 355.) Tutkielmallani pyrin täyttämään tätä tutkimusaukkoa ja tarkastelemaan uudelleentviittausta nimenomaan vuorovaikutuksellisenä ilmiönä.

Uudelleentviittaus on toimintona mielenkiintoinen myös siksi, koska uudelleentviitatun viestin alkuperäinen kirjoittaja ei voi vaikuttaa siihen, miten alkuperäistä tviittiä tulkitaan ja hyödynnetään muiden käyttäjien toimesta. Uudelleentviitattu viesti muuttuu siis ikään kuin uudelleentviittaajan omaksi sisällöksi. Vuorovaikutuksen ja digitaalisen keskusteluanalyysin näkökulmasta uudelleentviittaus onkin ilmiönä hedelmällinen. Uudelleentviittausta ei välttämättä nähdä perinteisenä dialogin muotona, koska se ei automaattisesti synnytä uutta keskustelua eikä alkuperäisen tviitin kirjoittaja välttämättä reagoi uudelleentviittaukseen. Ajan myötä uudelleentviittauksesta on kuitenkin muodostunut uudenlainen digitaalisen vuorovaikutuksen väline. Se mahdollistaa asynkronisen vuorovaikutuksen sekä alkuperäisen tviitin kirjoittajan että uudelleentviittaajan oman yleisön kanssa.

3.2 Uudelleentviittaukset tutkimuksen aineistona

Seuraavaksi esittelen tutkielmani aineiston. Aineisto on kerätty Suomen nykyisen pääministeri Sanna Marinin tviittien uudelleentviittauksista koronaviruspandemian aikana keväällä 2021. Aineiston keruu tapahtui 20.4.2021. Tarkempaan analyysiin olen ottanut aineistonkeruuhetkellä Marinin neljä viimeisintä tviittiä, joissa hän tiedottaa hallituksen rajoitustoimista koronaviruksen ehkäisemiseksi. Näistä neljästä valitusta

tviitistä olen ottanut analyysiin mukaan sellaiset uudelleentviittaukset, jotka sisältävät erimielisen kommentin ja jotka on kirjoitettu suomen kielellä. Rajasin analyysistä pois sellaiset tviitit, jotka eivät olleet Marinin itsensä kirjoittamia, vaan esimerkiksi uudelleentviittauksia ilman hänen omaa kommenttiaan, ja joissa Marin ei tiedottanut hallituksen rajoitustoimista koronavirusta vastaan. Olen rajannut aineistoa myös sen mukaan, mitkä Marinin tviiteistä ovat saaneet eniten kommentoituja uudelleentviittauksia. En kiinnitä analyysissä huomiota uudelleentviittausten tarkempaan lähettämisajankohtaan tai siihen, ovatko uudelleentviittaukset synnyttäneet uutta keskustelua. Olen myös poistanut aineistoesimerkkien kirjoittajien tiedot, sillä kirjoittajien henkilötiedot eivät ole tutkielmani kannalta relevantteja.

Keskityn analyysissä pääasiassa tekstisisältöön, jolloin esimerkiksi emoji ja aihetunnisteet rajautuvat lähes kokonaan pois. Aineistossa esiintyvät aihetunnisteet mukailevat luvussa 2.2. esitettyjä funktioita, eli ne kytkevät uudelleentviittauksen osaksi laajempaa keskustelua koronaviruspandemiasta. Aineistossa esiintyy esimerkiksi sellaisia aihetunnisteita, kuten #koronafi, #hallitus, #korona ja #koronarajoitukset. Ne eivät kuitenkaan tuo uudelleentviittauksen sisältöön ja sitä kautta analyysiin merkittävää lisäarvoa, joten ne rajautuvat lähtökohtaisesti analyysin ulkopuolelle.

Lopulliseen analyysiin ovat päätyneet siis neljä Marinin tviitistä tehtyä uudelleentviittausta, ja aineiston kokonaismäärä on yhteensä 84 uudelleentviittausta. Esitelen seuraavaksi Marinin alkuperäiset tviitit, sillä niiden ja analyysiin mukaan otettujen uudelleentviittausten suhteen tarkastelu on olennainen osa tutkielmaani.

1) Tviitti 1 (<https://twitter.com/MarinSanna/status/1366445099425619975>)

Ensimmäinen tviitti on julkaistu 1.3.2021. Se on aineistonkeruuhetkellä kerännyt 381 kommenttia, 1500 tykkäystä ja yhteensä 179 uudelleentviittausta. Analyysiin on otettu mukaan 39 uudelleentviittausta sen perusteella, että ne sisältävät erimielisyyttä osoittavan kommentin ja ovat suomenkielisiä. Marin toteaa tviitissään, ettei hallitus aio soveltaa valmiuslain pykälä 106 tai 107 ennen niiden käyttöönoton oikeudellista selvitystä. Tviitissään Marin viittaa hallituksen suunnitelmaan, jossa harkitaan edellä mainittujen pykälien käyttöönottoa. Pykälä 106 tarkoittaa poikkeusolojen viestintään liittyvän vallan ja johtovastuun keskittämistä valtioneuvoston kanslialle, jonka päällikkönä toimii pääministeri. Tällä hallitus pyrki turvaamaan selkeän viestinnän, sillä pandemian aikana viestintä on paikoin ollut ristiriitaista. Pykälä 107 sen sijaan mahdollistaa sen, että poikkeusoloissa valtioneuvosto voi pääministerin esityksestä

määritellä, minkä viranomaisen käsiteltäväksi jokin asia kuuluu. (Helsingin Sanomat 3.3.2021.)

2) Tviitti 2 (<https://twitter.com/MarinSanna/status/1371484519761637378>)

Toinen tviitti on julkaistu 15.3.2021. Se on aineistonkeruuhetkellä kerännyt 248 kommenttia, 1400 tykkäystä ja yhteensä 126 uudelleentviittausta, joista analyysiin on otettu mukaan 16. Tviitissään Marin on uudelleentviittänyt Aluehallintoviraston alkuperäisen tviitin, jossa tiedotetaan terveystarkastuksista rajanylityspaikoilla. Aluehallintovirasto voi jatkossa yksilökohtaisten päätösten lisäksi määrätä yhdellä päätöksellä useita henkilöitä terveystarkastukseen. Marin on tviitissään kommentoinut Aluehallintoviraston päätöstä odotetuksi ja oikeaksi.

3) Tviitti 3 (<https://twitter.com/MarinSanna/status/1376584158856814595>)

Kolmas tviitti on julkaistu 29.3.2021. Aineistonkeruuhetkellä se on kerännyt 278 kommenttia, 1700 tykkäystä ja yhteensä 126 uudelleentviittausta, joista analyysiin on otettu mukaan seitsemän. Tviitissään Marin tiedottaa, että hallitus käsittelee rokotteiden painottamista pahimmille epidemia-alueille.

4) Tviitti 4 (<https://twitter.com/MarinSanna/status/1377283068088741892>)

Neljäs tviitti on julkaistu 31.3.2021. Se on aineistonkeruuhetkellä kerännyt 371 kommenttia, 1600 tykkäystä ja yhteensä 250 uudelleentviittausta, joista analyysiin on otettu mukaan 22. Tviitissään Marin tiedottaa, että perustuslakivaliokunnan lausunnon vuoksi hallituksen esitys liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta vedetään pois eduskunnasta.

Koska uudelleentviittaus on toimintona ja vuorovaikutuksellisenä ilmiönä moniulotteinen, sen analysoiminenkaan ei ole yksiselitteistä. Tästä johtuen jaan analyysini kahteen osioon: Ensimmäisessä osiossa tarkastelen, miten uudelleentviittauksissa osoitetaan erimielisyyttä. Luokittelen havainnot erimielisyyden strategioiksi aineistosta nousevien havaintojen pohjalta. Lisäksi tarkastelen uudelleentviittauksen ja alkuperäisen tviitin suhdetta toisiinsa. Analyysin toisessa osiossa keskityn tarkastelemaan, millaisia vuorovaikutusfunktioita aineiston erimielisyyttä osoittavilla uudelleentviittauksilla on suhteessa kirjoittajan omaan yleisöön. Hyödynnän analyysissäni soveltuvin osin digitaalista keskusteluanalyysia (*digital Conversation Analysis*), mutta analyysissä pääpaino on kuitenkin aineistosta esiin nousevien vuorovaikutuksellisten ilmiöiden tarkastelussa. Käsittelen digitaalista keskusteluanalyysia seuraavaksi tarkemmin.

3.3 Digitaalinen keskusteluanalyysi

Digitaalinen keskusteluanalyysi pohjautuu pitkälti perinteiseen keskusteluanalyysiin (*traditional CA*), mutta digitaalisessa keskusteluanalyysissä huomio kohdistuu nimensä mukaisesti digitaalisiin eli teknologiavälitteisiin vuorovaikutustilanteisiin. Perinteinen keskusteluanalyysi on alun perin luotu tarkastelemaan puhuttua vuorovaikutusta, joten se ei täysin sovellu digitaalisen tai kirjoitetun vuorovaikutuksen tutkimiseen. Digitaalinen keskusteluanalyysi sen sijaan soveltuu erityisesti asynkronisen vuorovaikutuksen tutkimiseen, jota myös tutkielmani aineistoni edustaa. (Virtanen & Kääntä 2018: 138.) Digitaalisen keskusteluanalyysin metodien hyödyntämistä asynkronisessa keskustelussa käsittelen tämän luvun lopussa. Digitaalisen keskusteluanalyysin yhtenä päätavoitteena on tutkia, millainen merkitys käytetyllä viestintäteknologialla on sosiaalisen kanssakäymisen muodostumiselle (Giles ym. 2015; Arminen ym. 2016; Virtanen & Kääntä 2018). Vuorovaikutuksen digitaalisilla alustoilla mahdollistavat kussakin järjestelmässä saatavilla olevat affordanssit (ks. luku 2.2), jotka ovat joko valmiiksi suunniteltuja tai käyttäjien itsensä kehittämiä (Hutchby 2001).

Sekä perinteisessä että digitaalisessa keskusteluanalyysissä vuorovaikutusta pidetään eräänlaisena jatkumona, jossa puhetoiminnot järjestäytyvät lineaarisesti peräkkäin ja kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa (Giles ym. 2015: 48; Virtanen & Kääntä 2018: 140). Tällaista peräkkäisten puhetoimintojen liittymistä toisiinsa kutsutaan

sekventiaalisuudeksi (sequentiality). *Sekvenssillä (sequence)* puolestaan tarkoitetaan kahden tai useamman peräkkäisen vuoron muodostamaa toiminnallista jaksoa. (Raevaara 1997: 75.) Vuorojen vaihtoa pidetäänkin yhtenä keskustelunanalyysin keskeisimmistä kiinnostuksen kohteista (esim. Meredith 2019: 243). Teknologiavälitteisessä vuorovaikutuksessa sekventiaalisuus ja progressiivisuus eivät kuitenkaan ilmene samalla tavalla kuin perinteisessä kasvokkaisessa keskustelussa, mikä on vaatinut digitaaliseen keskustelunanalyysiin erilaisia mukautuksia. (Virtanen & Kääntä 2018: 140; Meredith 2019: 243; Giles ym. 2015.)

Perinteisessä keskustelunanalyysissä tarkastellaan tyypillisesti sekventiaalisuutta kahden tai useamman keskustelijan muodostamien *vierusparien* (esim. kysymys-vastaus) näkökulmasta. Digitaalisessa keskustelunanalyysissä sen sijaan keskitytään tarkastelemaan sekventiaalisuutta paitsi vuorojen välillä myös yksittäisten vuorojen sisällä. Esimerkiksi keskustelupalstoilla vuorot ovat usein kompleksisia, ja ne voivat sisältää useita vastaus- tai aloitustoimintoja. (Virtanen & Kääntä 2018: 140–141.) Lisäksi on todettu, että kirjoitetussa verkkokeskustelussa vuorojen välinen sekventiaalisuus noudattaa erilaisia periaatteita kuin perinteisessä keskustelussa. Tämän nähdään johtuvan järjestelmän ominaisuuksista, sillä keskustelijoiden on usein mahdollista tuottaa vieruspareja niin, että vierusparin jälkijäsen (esimerkiksi vastaus) seuraa välittömästi etujäsenen (esimerkiksi kysymyksen) jälkeen. Näin on erityisesti niissä keskusteluissa, joihin osallistuu useita osapuolia. (Arminen ym. 2016: 296–297.)

Tästä syystä myös tutkielmani aineiston tarkastelu vierusparien kautta on haastavaa, sillä aineistoni alkuperäiset tviitit eivät lähtökohtaisesti edellytä uutta vuoroa. En siis määrittele alkuperäistä tviittiä ja uudelleentviittauksia vieruspariksi, sillä alkuperäinen tviitti ei tässä yhteydessä odota tuottavansa jälkijäsentä. Aineiston alkuperäisten tviittien funktiona on tiedottaa kansalaisille hallituksen rajoitustoimista koronavirusta vastaan, eivätkä ne tällöin edellytä seuraavaa vuoroa. Alkuperäinen tviitti ja uudelleentviittaus muodostavat kuitenkin kaksi vuoroa, joten vierusparien sijaan keskityn tarkastelemaan sekventiaalisuutta näiden kahden vuoron välillä ja toisaalta yksittäisen vuoron, eli uudelleentviittauksen, sisällä. Havainnoin esimerkiksi, miten vuorot suhteutuvat toisiinsa ja toisaalta millaisen suhteen uudelleentviittaus luo mahdolliseen seuraavaan vuoroon. Tällöin voin tulkita valmista vuoroa dialogisena kielenkäyttönä. Havaintojen pohjalta analysoin vuorosta esimerkiksi kirjoittajan lähtökohtia ja orientoitumista omaan yleisöönsä. Analysoinnissa ei kuitenkaan ole kyse siitä, että pyrkisin keskittymään kirjoittajan mahdollisiin tarkoituksiin, vaan tarkastelen vuoron rakennetta uudelleentviittauksen kontekstissa. Tutkin esimerkiksi, minäkalaisia tulkintoja vuoron rakenne ja sanavalinnat mahdollistavat. (Ks. Kääntä 2016: 37–39.)

Käännän (2016: 41) mukaan asynkronisen keskustelun vuorojen analysoinnissa voidaan tarkastella toisiaan lähellä olevista vuoroista niitä kielellisiä keinoja ja toimintoja, joiden kautta voidaan osoittaa vuorojen keskinäinen suhde. (Kääntä 2016: 41). Näitä kielellisiä keinoja ja toimintoja tarkastelen myös omassa analyysissäni etenkin

silloin, kun analysoin uudelleentviittausten vuorovaikutusfunktioita suhteessa kirjoittajan omaan yleisöön.

3.4 Eettiset kysymykset

Sosiaalinen media on monipuolinen ympäristö, ja se tarjoaa paljon erilaisia tutkimuskohteita sekä aineistoja eri tutkimusaloille. Sosiaalisen median aineistojen tutkiminen ei kuitenkaan aina ole yksinkertaista, ja eettiset kysymykset voivatkin olla verkon ja sosiaalisen median tutkimuksen kentällä melko haastavia ja jatkuvasti läsnä. Näkemykset ja käytännöt eettisten kysymysten kohdalla vaihtelevat oppialoittain ja usein myös tilanteittain. Verkon ja sosiaalisen median ympäristöt ovat jatkuvassa muutoksessa, jolloin myös esiin nousevat kysymykset tulee aina arvioida tapauskohtaisesti. (Turtiainen & Östman 2013; Kosonen, Laaksonen, Moisio & Rydenfelt 2018.) Hyödynnän tutkimuksessani Twitteriä, joka on sosiaalisen median alustana avoin, ja siellä viestintä on julkista. Huomioitavaa on, että Twitterissä tapahtuva viestintä ja vuorovaikutus näkyvät myös niille, ketkä eivät ole kirjautuneet tai rekisteröityneet sen käyttäjiksi. (Isotalus ym. 2018: 9.)

Vaikka tutkielmani aineisto on sinällään julkista, asettaa se kuitenkin erilaisia haasteita. Pääministeri Sanna Marinin tviitit ovat täysin julkisia johtuen esimerkiksi Marinin yhteiskunnallisesta asemasta, ja Marinin on myös osoittanut tviitit hyvin laajalle yleisölle. Sen sijaan haasteita asettavat uudelleentviittaukset, jotka ovat olennainen osa tutkielmaani. Uudelleentviittausten tekijät ovat luultavasti yksityisiä henkilöitä, jotka ovat pyrkineet tviittamaan lähinnä omalle yleisölleen. Uudelleentviittaminen mahdollistaa kuitenkin tviittien leviämisen nopeasti hyvin laajallekin yleisölle, joten niiden leviämistä on vaikeaa tai lähes mahdotonta rajoittaa. (Marwick & boyd 2010: 117.) Julkisen aineiston tutkimuksessa on siis tärkeää punnita, mikä kaikki on oman tutkimuksen kannalta tärkeää ja minkälaisia esimerkkejä omassa tutkielmasaan tuo esiin.

Jotta tutkimukseni aineistoon kuuluvien uudelleentviittausten kirjoittajia ei voida tunnistaa, häivyttän niistä henkilötiedot. Ne eivät myöskään ole tutkielmani kannalta relevanttia tietoa, joten niiden häivyttäminen ei rajaa mitään olennaista tietoa pois. En esimerkiksi tuo esiin tviitin kirjoittajan nimeä, nimimerkkiä tai muutaakaan kirjoittajan tunnistettavuuden kannalta merkittävää tietoa. Toisaalta kuten aiemmin totesin, Twitter on alustana julkinen ja avoin, joten myös aineistoni on vapaasti löydettävissä sekä luettavissa itse palvelussa tai etsittävässä hakukoneen avulla. Pyrin oman tutkielmani kannalta kuitenkin pohtimaan eettisesti aineistoni käyttöä sekä rajaamaan pois sellaiset uudelleentviittaukset, jotka voisivat aiheuttaa kirjoittajilleen jonkinlaista haittaa. Teen myös tietosuojailmoituksen, joka on tarvittaessa

näytettävissä. Täytän ja säilytän sitä Jyväskylän yliopiston ohjeiden mukaisesti. Säilytän myös tviitit suojassa ulkopuolisilta ja tuhoan aineiston tutkimuksen valmistuttua.

4 ANALYYSI

Kuten edellisessä luvussa mainitsin, analyysini jakautuu kahteen eri osioon. Ensimmäisessä osiossa tarkastelen aineistosta esiin nousevia strategioita, joilla erimielisyyttä osoitetaan. Strategioiden lisäksi kiinnitän analyysin ensimmäisessä osiossa huomiota uudelleentviittauksen ja alkuperäisen tviitin suhteeseen. Näiden kahden välistä suhdetta havainnoin aineiston kielellisten piirteiden sekä dialogisuuden ja vuorovaikutuksen rakentumisen kautta. Tutkin esimerkiksi, miten valmis vuoro (uudelleentviittaus) tulkitsee edeltävää vuoroa (alkuperäinen tviitti) ja miten valmis vuoro siihen kiinnittyy (ks. Kääntä 2016).

Analyysin toisessa osiossa selvitän, miten uudelleentviittauksissa suhtaudutaan vastaanottajaan ja millaisia vuorovaikutusfunktioita uudelleentviittauksilla on suhteessa kirjoittajan omaan yleisöön. Tällöin huomio kohdistuu alkuperäisen tviitin sijaan laajemmin kirjoittajan omaan yleisöön. Tutkin esimerkiksi, miten uudelleentviittaus luo suhdetta seuraavaan vuoroon ja kirjoittajan omaan yleisöön. Sovellan uudelleentviittauksen ja kirjoittajan oman yleisön suhteen tarkastelussa digitaalisen keskustelunanalyysin menetelmiä. Kiinnitän myös toisessa analyysiosiossa huomiota siihen, miten kielen dialogisuus ja vuorovaikutus rakentuvat uudelleentviittauksissa. (Esim. Kääntä 2016; Meredith 2019.)

4.1 Erimielisyyden osoittaminen

Käsittelen tässä osiossa tapauksia, joissa kirjoittaja osoittaa erimielisyyttä alkuperäisen tviitin sisältöä tai sen kirjoittajaa kohtaan. Lahden (2019: 203) mukaan keskusteluissa samanmielisyyttä ilmaistaan tyypillisesti ilmauksella *olen samaa mieltä*, kun taas erimielisyyden ilmaisemiseen ei useinkaan käytetä ilmausta *olen eri mieltä*. Sen sijaan eriävä mielipide tuodaan ilmi monella eri tavalla, kuten esittämällä eriävä mielipide faktana. Kun kirjoittaja ulkoistaa itsensä kannanotostaan ja kannanottoa ei merkitä

kirjoittajan omaksi mielipiteeksi, muille äänille ei jää tilaa. (Lahti 2019: 203.) Sama ilmiö on nähtävissä myös tutkielmani aineistossa. Aineistossa ei nimittäin ole lainkaan sellaisia uudelleentviittauksia, joissa kirjoittaja osoittaa suoraan olevansa eri mieltä alkuperäisen tviitin sisällön tai tämän kirjoittajan kanssa.

Aineistossa erimielisyyttä osoitetaan siis implisiittisesti ja epäsuorasti. Epäsuoralla erimielisyydellä tarkoitan uudelleentviittauksia, joissa erimielisyys osoitetaan muodoltaan neutraalisti, mutta jonka sisältö on kuitenkin tulkittavissa erimielisyydeksi. Uudelleentviittaukset sisältävät erityisesti passiivisaggressiivisia ja epäsuoria ilmauksia, joissa kirjoittajan erimielisyys tuodaan esiin viestin tyylin, affektiivisten sanavalintojen tai muiden ilmausten ja kielellisten piirteiden avulla.

Olen jaotellut aineistosta esiin nousevat strategiat seuraavalla tavalla: *oman mielipiteen esittäminen faktana, huumori ja ironia, hämmästyminen ja kyseenalaistaminen, tulkintojen tekeminen, henkilön arviointi ja solvaaminen sekä hyökkäävät ja kärjekkäät ilmaukset*. Tarkastelen uudelleentviittauksia kokonaisuuksina, jolloin yksittäinen uudelleentviittaus voi sisältää useampia strategioita yhtäaikaaisesti. Lahti (2019: 201) toteaa, että usein erimielisyyden osoittamisessa pyrkimyksenä on sekä kumota edeltävän vuoron väite että mitätöidä toinen osapuoli. Myös aineistoni uudelleentviittaukset suhteutuvat edelliseen vuoroon pääasiassa kritisoivasti, sillä lähtökohtaisesti erimielisyyttä osoittavat uudelleentviittaukset sisältävät jonkinlaista kritiikkiä edeltävää vuoroa kohtaan (esim. Kääntä 2016).

4.1.1 Oman mielipiteen esittäminen faktana

Yksi aineistosta esiin nouseva strategia on se, että kirjoittaja esittää oman mielipiteensä faktana. Tällaiset tapaukset ovat kuitenkin tulkittavissa kirjoittajan omaksi kannanotoksi. Tällöin viestistä pyritään hälventämään muut mahdolliset äänet, ja myös kirjoittajan oma mielipide ikään kuin häviää taustalle. Pääasiassa tämä ilmenee uudelleentviittauksissa, joissa samalla myös arvioidaan henkilöä tai henkilön toimintaa jollakin tavalla. Esimerkissä 1 kirjoittaja esittää selvän kannanoton hallituksen toimintaa kohtaan.

Esimerkki 1.

Esimerkissä 1 kirjoittaja esittää viestissään kannanoton. Kannanotto on väitelauseen muotoinen lausuma, jonka avulla puhuja tai kirjoittaja ottaa arvottavasti kantaa puheena olevaa ihmistä, asiaa tai tapahtumaa kohtaan. Vierusparin etujäsenenä kannanotto edellyttää tyypillisesti samanmielisyyden ilmausta tai muuta vastaavanlaista kannanottoa. Tyypillisesti kannanottoon liittyy jokin affektinen tai arvottava elementti; tässä tapauksessa erilaiset sanavalinnat tai ilmaukset, kuten *johtajuusvaje, tällaista sekoilua ja uskomatonta töttöilyä*. (VISK § 1212.)

Kirjoittaja pyrkii viestissään myös esittämään oman erimielisen mielipiteensä faktana, esimerkiksi käyttämällä indikatiivia. Indikatiivi ilmaisee asiain tilan totena ja toteutuvana, esimerkiksi *hallituksen johtajuusvaje on kriittinen ja suomalaisilla on oikeus parempaan* (VISK § 1590). Erimielisyys osoitetaan esimerkissä lausetasolla sekä yksittäisillä sanavalinnoilla ja ilmauksilla.

Kirjoittaja rakentaa vuoron suhdetta edeltävään vuoroon viittaamalla suoraan Mariniin ja hallitukseen, jota tämä johtaa (esim. Meredith 2019). Lisäksi kirjoittaja viittaa alkuperäisessä tviitissä mainittuihin valmiuslain pykäliin ja niiden soveltamisen edellytyksiin, mikä voidaan tulkita kirjoittajan perusteluna omalle erimieliselle kannalleen.

Esimerkissä 2 kirjoittajan kannanotto on neutraalimpi, mutta siinä on myös huumorin ja ivan piirteitä.

Esimerkki 2.

Esimerkissä 2 kirjoittaja aloittaa viestinsä viittaamalla hallituksen viimekevähiseen tiedotustilaisuuteen, jossa hallitus esitti uusia liikkumisrajoituksia (Iltalehti 25.3.2021). Viesti on tyyliältään humoristinen ja ivallinen, sillä välttämättömän liikkumisen kieltäminen tavaratalo Stockmannin eri kerroksissa aiheutti myös laajempaa julkista huvittuneisuutta. Viestissään kirjoittaja esittää kannanoton alkuperäiseen tviittiin, ja hän korostaa mainitsemansa esimerkin avulla liikkumisrajoituksiin liittyvän lainsäädännön sekavuutta. On kuitenkin haastavaa sanoa, onko alkuperäisessä tviitissä mainittu tiedotustilaisuus sama tiedotustilaisuus, johon kirjoittaja viittaa.

Joka tapauksessa uudelleentviittaus on tulkittavissa erimielisyyden osoittamiseksi ja kannanotoksi edeltävälle vuorolle (esim. Meredith 2019).

Viestin lopussa kirjoittaja pyrkii myös häivyttämään oman mielipiteensä ja kiistämään lainsäädännön toimivuuden käyttämällä nesessiivirakennetta *on syytä olettaa*. Nesessiivirakenne ilmaisee välttämättömyyttä (VISK § 1551). Näin kirjoittaja voi ikään kuin ulkoistaa mielipiteensä ja esittää sen yleisesti hyväksyttynä totuutena. Lisäksi lauseesta puuttuu substantiivilauseke, jolloin puhutaan nollapersoonasta. Nollapersoonan avulla asiointi voidaan ilmaista yleisenä toteamuksena. (VISK § 1347.)

Aineistossa esiintyy runsaasti esimerkin 1 kaltaisia viestejä, joissa kirjoittaja pyrkii esittämään oman mielipiteensä yleisesti hyväksyttynä totuutena. Sanavalintojen tai laajempien ilmausten kautta kirjoittajan oma mielipide ja kanta tulevat kuitenkin viestistä vahvasti esiin. Kaikki faktoina esitetyt mielipiteet eivät myöskään aina välttämättä kohdistu suoraan alkuperäisen tviitin sisältöön, vaan ne saattavat ainoastaan sivuta jollain tapaa tviitin sisältöä. Tyypillistä on, että kirjoittaja esittää kannanoton ja ilmaisee erimielisyyden faktana laajemmin alkuperäisen tviitin aihetta kohtaan. Tällöin kirjoittaja esittää olevansa tietoinen keskustelunaiheen laajemmasta kontekstista ja siihen tarvittavista tiedoista. Suhde edeltävään vuoroon näyttäytyy siis lähinnä kriittisöivänä ja kiistävänä (esim. Kääntä 2016).

4.1.2 Huumori ja ironia

Aineistossa esiintyy laajasti erimielisyyttä, joka on muodoltaan humoristista tai ironista. Huumori on kuitenkin käsitteenä melko haasteellinen, sillä aina ei voida olla varmoja siitä, mikä lasketaan huumoriksi. Attardon (1994: 4) mukaan huumoria voidaan tästä syystä pitää ikään kuin kattokäsitteenä kaikelle sellaiselle toiminnalle tai sellaisille asioille, jotka naurattavat, huvittavat tai tuntuvat hauskoilta. (Attardo 1994: 3–4.) Ironiaa voidaan pitää yhtenä huumorin lajina, ja sillä tarkoitetaan jonkinlaista sanotun ja tarkoitetun välistä ristiriitaa. Ironisessa viestissä kirjoittaja sanoo toista kuin hän todellisuudessa tarkoittaa (esim. ”esimerkki määrätietoisestä johtamisesta”). Vaikka ironialle tunnustetaan omat yksilölliset piirteensä, sekään ei ole ilmiönä täysin yksiselitteinen. Ironia on aina tulkitsijasta ja kontekstista riippuvaista, ja usein lukijan tehtäväksi jää ironisen ilmauksen tunnistaminen tekstin kontekstista. (Rahtu 2000, 2006; Muukkonen 2021.)

Tyypillisesti ironia käsitetään peiteltyksi ivaksi, sillä ironisoija kätkee viestiinsä vihjeitä todellisesta asenteestaan. Usein ironisoijan tarkoituksena on myös piikitellä toista osapuolta. Lisäksi ironian avulla kirjoittaja voi pyrkiä asettamaan toisen osapuolen naurunalaiseksi. Ironia on myös lähellä sarkasmia ja ivaa. (Rahtu 2000; Muukkonen 2021.) Muukkonen (2021) mukaan ironian määrittelyyn kuuluu keskeisesti myös sen epäsuora esittäminen, ja tämä nousee esiin myös omassa aineistossani. Tarkastelen ironiaa tutkielmassani ikään kuin kattokäsitteenä, joka sisältää myös

sarkasmin ja ivan piirteitä. Sarkasmilla tarkoitetaan purevaa ivaa tai purevan ivallista ilmaisuja (KS s.v. sarkasmi).

Ominaista tutkielmani aineiston huumoria tai ironiaa sisältävälle erimielisyydelle on pyrkimys loukata, arvostella tai arvottaa jollain tapaa alkuperäisen tviitin kirjoittajaa tai tämän toimintaa. Ironialle ja ironiselle pilkalle tunnustetaan aina kohde ja sen uhri. Uhri voi olla joko yksittäinen ihminen tai suurempi joukko, johon esimerkiksi kritiikki kohdistetaan. (Muukkonen 2021; Rahtu 2000.) Tutkielmani aineistossa huumori ja iva kietoutuvat vahvasti toisiinsa. On todettu, että esimerkiksi kiusaamistilanteissa loukkaukset kiedotaan usein osaksi huumoria ja leikinlaskua, mikä saattaa tehdä myös niiden tulkinnasta haastavaa (Herkama 2021: 30). Aineiston uudelleentviittaukset eivät suoranaisesti ole tulkittavissa kiusaamistilanteiksi, mutta niissä on kuitenkin havaittavissa saman tyyppinen toimintamekanismi. Aineistossa huumoria tai ironiaa sisältävää erimielisyyttä ei siis kohdisteta varsinaisesti alkuperäisen tviitin sisältöön vaan sen kirjoittajaan ja tämän toimintaan laajemmin. Tällaisten uudelleentviittausten tavoitteena on usein loukata, piikitellä tai arvostella alkuperäisen tviitin kirjoittajaa ja asettaa hänet naurunalaiseksi kirjoittajan oman yleisön silmissä.

Esimerkissä 3 viestin huumori syntyy ristiriidasta alkuperäisen tviitin ja yleisen johtajuuskäsityksen välillä.

Esimerkki 3.

Esimerkissä 3 kirjoittaja osoittaa erimielisyyttä huumorin ja sarkasmin avulla Marinia ja tämän toimintaa kohtaan. Kirjoittaja piikittelee Marinia toteamalla humoristisesti, että "Tilanne ohi, Sanna löydetty!". Alkuperäisessä tviitissään Marin on uudelleentviitannut Aluehallintoviraston tviitin, jossa kerrotaan uusista rajoitustoimista. Marin kommentoi tviittiä toteamalla Aluehallintoviraston päätöksen olevan oikea ja odotettu. Viestissään kirjoittaja ei suoraan kommentoi alkuperäisen tviitin sisältöä, vaan sivuaa sitä osoittamalla erimielisyyttä Marinin toimintaa ja päätöksentekoa kohtaan. Kirjoittaja rakentaa viestin dialogisuutta käyttämällä pääministeristä tuttavallisesti tämän etunimeä.

Ilmauksella *tilanne ohi* kirjoittaja esimerkiksi pyrkii ilmaisemaan humoristisesti ja ivallisesti huolestuneisuutensa, sillä sitä käytetään tyypillisesti onnettomuuden tai

jonkinlaisen konflikti yhteydessä. Ilmaus *Sanna löydetty* taas antaa kuvan, että pääministeri on ollut tarkoituksella kateissa, ja joku on löytänyt hänet piilostaan. Kirjoittaja rakentaa viestin huumoria nimenomaan tämän ristiriidan kautta: yleinen oletus on, että kriittisessä tilanteessa johtaja ottaa ohjat omiin käsiinsä ja tekee päätökset. Kirjoittaja käyttää pääministeristä myös muunneltua nimitystä *pääkanisteri*, jolla pyritään rakentamaan viestin humoristista ja ivallista sävyä.

Esimerkissä 4 kirjoittaja puolestaan hyödyntää populaarikulttuurin kuvastoa ja osoittaessaan erimielisyyttä.

Esimerkki 4.

Esimerkissä 4 kirjoittaja viittaa sekä tekstillään että humoristisella animaatiolla eli GIF:llä Kummeli-sketsisarjaan ja sketsihahmoon Juhaan. Lausahdus on siteeraus Kummelin sketseistä, joissa isoleukainen Juha Koistinen ”käyttää käytännössä kaiken vapaa-aikansa holtittomaan kikkailuun ja heilumiseen” (Ylen Elävä arkisto 15.2.2019). Kirjoittaja on vaihtanut viestiinsä Juhan tilalle hallituksen.

Humoristinen teksti sekä suomalaisten keskuudessa tunnettu lausahdus ja siihen liitetty animaatio kuvaavat kirjoittajan suhtautumista hallituksen toimintaa kohtaan. Kikkailu-verbi rakentaa mielikuvaa hallituksesta, joka pelleilee ja tekee päätöksiä holtittomasti. Marin viittaa alkuperäisessä tviitissään perustuslakivaliokunnan lausuntoon, jonka myötä hallitus joutuu vetämään pois esityksensä liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta. Tätä myös uudelleentviittauksessa sivutaan. Uudelleentviittauksen viesti on tulkittavissa kirjoittajan pyrkimyksiksi esittää hallituksen toiminta holtittomana ja pelleilynä sketsihahmon tavoin. *Taas-*

adverbillä kirjoittaja korostaa kikkailun ja virheiden tekemisen toisteisuutta, minkä perusteella kirjoittaja viittaa laajemmin myös hallituksen aiempiin toimiin.

Esimerkissä 5 kirjoittaja hyödyntää ironiaa antamalla hallitukselle ironisen neuvon.

Esimerkki 5.

Esimerkissä 5 kirjoittaja viittaa mediassakin esillä olleeseen huomioon hallituksen avustajien poikkeuksellisen suuresta määrästä (esim. Yle 22.12.2019). Avustajien suurta määrää on perusteltu esimerkiksi takaamalla laadukas lainsäädännön valmistelu. Kirjoittaja käyttää direktiiviä, ja käskee ironisesti viestissään hallitusta *hankkimaan lisää avustajia*, mikä kenties takaisi hallitukselle paremmat lähtökohdat lainsäädännön valmistelulle. Direktiivi on lausuma, jolla puhuteltavaa voidaan käskää, kehottaa, pyytää tai neuvoa toimimaan tai olemaan toimimatta tietyllä tavalla (VISK § 1645).

Ilmaus *ehkä se auttaa* viittaa viestin ironisuuteen, sillä kirjoittaja tuskin ajattelee avustajien määrän lisäämisen parantavan tilannetta. Tässä tapauksessa kontekstilla on siis väliä, jotta viesti voidaan ymmärtää ironisena. Viittaamalla avustajiin kirjoittajan nähdään osoittavan erimielisyyttään yleisemmin hallituksen ja Marinin toimintaa kohtaan eikä niinkään alkuperäisen tviitin sisältöä kohtaan. Ironian ja ivan kohteena on siis koko hallitus, ei ainoastaan Marin.

Kirjoittaja puhuttelee viestissään suoraan Marina ja hallitusta, mitä esiintyy aineistossa suhteellisen vähän. Uudelleentviittaus voidaankin nähdä kannanottona Marinin alkuperäiseen tviittiin. (Ks. Esim. Meredith 2019; Kääntä 2016.) Direktiiviä pidetään yleensä vierusparin etujäsenenä, jolloin ne edellyttävät keskustelukumppanilta kielellistä tai ei-kielellistä reaktiota, kuten suostumista tai kieltäytymistä (VISK § 1645). Tässä tapauksessa kirjoittaja voi käytännössä odottaa Marinilta suostumista tai kieltäytymistä esittämänsä käskyyn, mutta viestin tyyli ja sisältö vihjaavat toisin. Sen sijaan kirjoittaja voi odottaa saavansa ironiseen neuvoonsa kielellistä tai ei-kielellistä reaktiota, kuten tykkäyksiä, omalta yleisöltään. (Kääntä 2016.)

Esimerkissä 6 alkuperäisen tviitin ja uudelleentviittauksen välillä on selkeä riskiä, mikä tekee uudelleentviittauksen sisällöstä ironisen. Viesti on siis tässä

yhteydessä tulkittavissa täysin päinvastaiseksi kuin mitä siinä sanotaan. Viestin ironisen sisällön tulkinta vaatiikin tässä yhteydessä tietoa aiheen laajemmasta kontekstista ja sen taustoista.

Esimerkki 6.

Esimerkissä 6 kirjoittaja antaa olettaa, että pääministerin johtaminen on hänen mielestään erimerkki määrätietoisesta johtamisesta. Tässä tapauksessa olennaista on kuitenkin ymmärtää Marinin alkuperäisen viestin sisältö ja lainvalmistelun taustaa, jotta viesti on tulkittavissa ironiseksi ja erimieliseksi. Kuten Muukkonen (2021) artikkelissaan toteaa, ironiaan kuuluu epäsuoruus ja ivan verhoaminen kielelliseen sisältöön. Tässä tapauksessa ironia on verhoiltu muodoltaan neutraaliksi toteamukseksi. Ironisen tulkinnan lähtökohtana on myös epäyhtenäisyys ja ristiriita, mikä on havaittavissa alkuperäisen tviitin sisällön ja uudelleentviittauksen välillä. Alkuperäisessä tviitissään Marin toteaa, ettei valmiuslain pykälä 106 ja 107 voida soveltaa ennen kuin niiden käytön edellytykset selvitetään. Sen sijaan uudelleentviittauksessa kirjoittaja kommentoi, että Marinin toiminta on esimerkki määrätietoisesta johtamisesta. Näiden kahden viestin välillä on siis selkeä ristiriita ja epäyhteneväisyys, minkä avulla kirjoittaja rakentaa ristiriitaa uudelleentviittauksen ja alkuperäisen tviitin välille.

4.1.3 Hämmästyminen ja kyseenalaistaminen

Aineistossa esiintyy myös jonkin verran erimielisyyttä, jota osoitetaan hämmästelällä tai kyseenalaistamalla. Olen yhdistänyt nämä strategiat samaan lukuun, sillä niiden toimintalogiikat ovat suhteellisen saman tyyppisiä, ja usein ne voivat myös sisältyä viestiin yhtäaikaaisesti. Molempien strategioiden avulla kirjoittaja pyrkii tuomaan esiin omalle yleisölleen jotakin sellaista alkuperäisen tviitin kirjoittajasta tai tämän toiminnasta, jota kirjoittaja ei ymmärrä, hyväksy tai pidä oikeellisenä. Tyypillisesti hämmästyminen tai kyseenalaistaminen kohdistetaan siis alkuperäisen tviitin kirjoittajaan ja tämän toimintaan laajemmin.

Yksi kyseenalaistamisen ja hämmästyksen keino on retoristen kysymysten esittäminen. Retoriset kysymykset ovat interrogatiivimuotoisia lausumia, joihin kirjoittaja ei odota vastausta vaan enemmänkin samanmielisyyden osoitusta. Retorisilla

kysymyksillä voidaan tuoda esiin jokin keskustelijoiden – tässä tapauksessa uudelleentviittaajan oman yleisön – oletettavasti jakama käsitys. (VISK § 1705.) Uudelleentviittauksen kirjoittaja ei siis välttämättä odota herättävänsä keskustelua alkuperäisen tviitin kirjoittajan vaan pikemminkin oman yleisönsä kanssa. Kirjoittaja voi odottaa omalta yleisöltään samanmielisyyden osoitusta esimerkiksi vastaamalla uudelleentviittaukseen, tykkäämällä siitä tai uudelleentviittaamalla. Toisaalta kirjoittaja ei välttämättä odota seuraavaa vuoroa, vaan uudelleentviittauksen tavoitteena on ainostaan osoittaa erimielisyyttä alkuperäistä tviittiä kohtaan.

Esimerkissä 7 kirjoittaja sekä hämmästelee että kyseenalaistaa hallituksen toimintaa ironisen kysymyksen avulla.

Esimerkki 7.

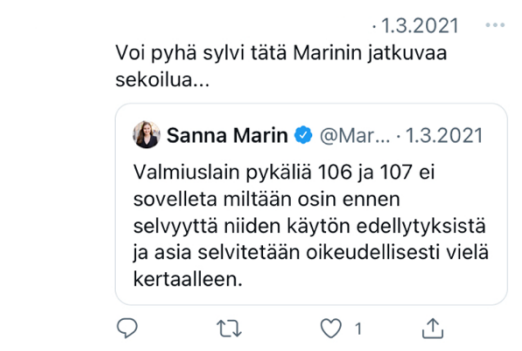
Esimerkissä 7 ilmaukset *joo* ja *tuotaniin* ilmaisevat kirjoittajan hämmennystä. Samalla ne myös ennakoivat erimielistä vuoroa ja toimivat ikään kuin teeskenneltynä hämmennyksenä. Lyhyet, ytimekkäät ja pohtivat lausumat voidaan tulkita niin, ettei kirjoittaja tiedä, mitä sanoa alkuperäisen tviitin sisällöstä. Kirjoittaja pyrkii myös herättämään omassa yleisössään samanmielisyyttä ironisen kysymyksen avulla.

Lyonsin (1977) mukaan onkin tärkeää erottaa kysymyksen esittäminen ja kysymyksen asettaminen toisistaan. Tässä tapauksessa kyseessä on kysymyksen asettaminen, jolloin kirjoittaja ei välttämättä odota saavansa vastausta Marinilta tai omalta yleisöltään. Kysymyksen tehtävänä on pikemminkin ilmaista kirjoittajan ihmetystä alkuperäisen tviitin sisältöä kohtaan. Toisaalta kirjoittaja voi myös odottaa saavansa omalta yleisöltään samanmielisyyden reaktioita.

Esimerkissä kirjoittaja viittaa myös hallituksen avustajien suureen määrään. Hän ei siis niinkään vaikuta ottavan kantaa alkuperäisen tviitin sisältöön, vaan hän kyseenalaistaa hallituksen toimintaa yleisemmällä tasolla. Kirjoittaja esittää olevansa tietoinen keskustelun laajemmasta kontekstista ja siihen vaadittavista tiedoista.

Kun aineiston esimerkeissä osoitetaan erimielisyyttä hämmästelemällä tai kyseenalaistamalla, korostuu niissä usein myös alkuperäisen tviitin kirjoittajan tai tämän toiminnan epäonnistumisen toisteisuus. Uudelleentviittaukset toimivat siis ikään kuin todisteina ja esimerkkeinä epäonnistumisesta. Tällaisissa uudelleentviittauksissa alkuperäisen tviitin kirjoittaja mainitaan usein jollakin tavalla. Näin on esimerkeissä 8 ja 9.

Esimerkki 8.

Esimerkki 9.

Esimerkissä 8 kirjoittaja osoittaa erimielisyytensä Marinin toimintaa kohtaan. Ilmausta *voi pyhä sylvi* käytetään tyypillisesti silloin, kun jotakin asiaa ihmetellään tai hämmästellään suuresti. Kirjoittaja käyttää viestissään ilmausta *jatkuvaa sekoilua*, kun hän kommentoi Marinin toimintaa. Epäonnistuminen nähdään siis toistuvana. Viestin perusteella voidaan tulkita, ettei kirjoittaja viittaa ainoastaan alkuperäisen tviitin sisältöön vaan laajemmin pääministerin toimintaan.

Esimerkissä 9 puolestaan kirjoittaja aloittaa viestinsä kannanotolla. Hän sivuaa alkuperäisen tviitin sisältöä kommentoimalla, että poliittisia linjauksia tehdään vailla ennakovalmistelua. Ilmaus *taas kerran* viittaa tilanteen toisteisuuteen. Tämä voidaan tulkita niin, ettei kirjoittaja osoita erimielisyyttä ainoastaan alkuperäisen tviitin sisältöön vaan laajemmin hallituksen toimintaa kohtaan. Lisäksi kirjoittaja kyseenalaistaa

hallituksen toimintaa esittämällä kysymyksen, jossa hän viittaa hallitukseen pronomi-
nilla *nämä*. Pronominin valinta voidaan tulkita niin, ettei kirjoittaja välttämättä odota
saavansa vastausta Marinilta eikä se lähtökohtaisesti ole osoitettu suoraan Marinille.
Kysymys rakentaa kuitenkin viestin dialogisuutta, ja vuorovaikutusta suhteessa toi-
siin osallistujiin, sillä tyypillisesti kysymystä seuraa vastaus. Kysymys ilmentää myös
asynkronisen vuoron progressiivisuutta, sillä se kutsuu muita reagoimaan. (Esim.
Kääntä 2016: 39.)

4.1.4 Tulkintojen tekeminen

Yksi keskeinen aineistossa esiintyvä erimielisyyden osoittamisen strategia on tulkintojen tekeminen alkuperäisen tviitin sisällöstä. Aineistossa esiintyvä tulkintojen tekeminen on tyypillisesti pitkälle menevien tulkintojen tekemistä, ja ne ovat usein myös tarkoituksellisesti virheellisiä. Tarkoituksellisesti virheellisten tulkintojen tekemisestä voidaan käyttää myös nimitystä tahallinen väärinymmärtäminen (*intentional misunderstanding*). Tahallisen väärinymmärtämisen ilmiötä on tutkittu vielä melko vähän, vaikka viimeisten vuosien aikana siitä on tullut yleinen ilmiö etenkin digitaalisessa vuorovaikutuksessa. Tzanne (2000: 223) määrittelee tahallisen väärinymmärtämisen strategiana, jonka avulla ihmiset voivat joko parantaa omia ja keskustelukumppaniensa kasvoja tai suojella kasvojaan suuremmalta, yleisemmältä uhalta kussakin vuorovaikutustilanteessa. Tahallisen väärinymmärtämisen keskiössä ovat Tzannen (2000: 223–225) mukaan paitsi omien ja muiden kasvojen suojeleminen myös konfliktien välttäminen kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa.

Tutkielmani aineiston perusteella tulkintojen tekeminen näyttäytyy kuitenkin päinvastaisena. Pitkälle menevät tulkinnat ilmenevät aineistossa pikemminkin konfliktien aiheuttamisena ja provosoimisena kuin alkuperäisen tviitin kirjoittajan kasvojen parantamisena tai suojelemisena. Aineistossa esiintyy siis pääasiassa virheellisten tulkintojen tekemistä alkuperäisen tviitin sisällöstä. Huomioitavaa on, että kyseessä ei ole kasvokkainen vuorovaikutus, johon Tzannen (2000) strategia pohjautuu, minkä vuoksi aineistoni havainnot kenties eroavat hänen havainnoistaan.

Helsingin Sanomissa (9.6.2016) tahallista väärinymmärtämistä luonnehditaan seuraavasti: ” -- kaikista tarjolla olevista tulkinnoista valitaan pahin, kärjistetään sitä ja esitetään lopuksi ”virheen” tekijä karikatyyrinä, jonka kokonaisvaltaisesta surkeudesta ”virhe” on erinomainen esimerkki”. Tahallinen väärinymmärtäminen on kuitenkin ilmiönä haasteellinen, sillä usein on vaikeaa sanoa, milloin jokin väärinymmärtäminen on tarkoituksellista ja milloin vilpittömän vahinko. Kyse on usein väärinymmärtämisen kontekstista; joissain asiayhteyksissä voi olla enemmän tai vähemmän odotettua, että väärinymmärtäminen on tarkoituksellista. Tahallisella väärinymmärtämisellä voi myös olla tarkoituksia, jotka poikkeavat tahattomasta väärinymmärtämisestä. Tällaisia ovat esimerkiksi aiemmin mainittu konfliktien aiheuttaminen, provosoiminen tai oman eriävän mielipiteen osoittaminen. Analyysissä pyrin kuitenkin välttämään

termiä tahallinen väärinymmärtäminen, sillä digitaalisen keskusteluanalyysin pohjalta en voi tehdä syväluotaavia tulkintoja kirjoittajan tarkoituseristä.

On myös todettu, että epätasaisessa valtasuhteessa olevien osapuolten vuorovaikutustilanteissa vähemmän valtaa omaavien vuorovaikuttajien tahallinen väärinymmärtäminen voidaan nähdä auktoriteettiasemassa olevan osapuolen haastamisena (Tzanne 2000: 2030). Aineistossani epätasainen valtasuhde on väistämätön, sillä alkuperäisten tviittien kirjoittaja on Suomen nykyinen pääministeri ja uudelleentviittaajat pääasiassa tavallisia kansalaisia. Auktoriteettiasemassa olevan osapuolen haastaminen näkyy aineistossa pitkälle menevien tulkintojen tekemisenä, kuten esimerkissä 10.

Esimerkki 10.

Esimerkissä 10 kirjoittaja esittää viestissään kysymyksen. Kirjoittaja tulkitsee kysymyksen asettelullaan edeltävää vuoroa, ja tulkintaa voidaan pitää virheellisenä (esim. Kääntä 2016). Alkuperäisessä tviitissä ei esimerkiksi mainita, mille alueille rokotteita tarkalleen ottaen painotetaan. Alkuperäisessä tviitissä myös todetaan, että *hallitus käsittelee rokotteen painottamista*, eli hallitus ei ole vielä tehnyt tviitin julkaisuhetkellä päätöksiä rokotusten suhteen. Esittämällä oman tulkintansa nimenomaan kysymyksen avulla kirjoittaja voi pyrkiä esimerkiksi osoittamaan olevansa eri mieltä alkuperäisen kirjoittajan kanssa. Samaan aikaan kysymys antaa myös muille mahdollisuuden reagoida omalla vuorollaan (Meredith 2019; Kääntä 2016).

Toisaalta Marin ei myöskään alkuperäisessä tviitissään kerro suoraan, mitkä esimerkiksi ovat hallituksen tai muiden asiantuntijoiden määritelmässä pahimpia epidemia-alueita. Tällainen epäsuora tai monitulkintainen viestintä antaa muille käyttäjille mahdollisuuden tehdä omia tulkintoja alkuperäisestä viestistä. Todennäköisyys virheellisille tulkinnoille on tällöin myös suurempi. Tarkoituksellisessa virheellisten tulkintojen tekemisessä kuulijat, tässä tapauksessa Twitterin käyttäjät, hyödyntävät tarkoituksellisesti tarjolla olevia tulkintamahdollisuuksia, kuten kirjoittaja on tässä tapauksessa hyödyntänyt. (Tzanne 2000: 224.)

Pitkälle menevien tulkintojen esittäminen voi ilmetä myös humoristisena, kuten esimerkissä 11. Tällöin pyritään saamaan toisen osapuolen kielenkäyttö tai toiminta

näyttämään epäloogiselta, käsittämättömältä tai siltä, ettei sitä kannata ottaa vakavasti (Heuman 2019: 4).

Esimerkki 11.

Esimerkissä 11 kirjoittaja toteaa viestinsä alussa, että *nyt nähdään miten leegot jaetaan*. Legot ovat leikki- ja rakennuspalikoita. Tällaisen vertauskuvan hyödyntäminen antaa kirjoittajalle mahdollisuuden rakentaa haluamaansa mielikuvaa hallituksesta. Tässä yhteydessä legot voidaan rinnastaa rokotuksiksi ja niiden saajat epidemia-alueiksi tai kansalaisiksi. Kirjoittaja asettaa viestissään myös vastakkain *työssäkäyvät* ja *jotkin muut ryhmät*. Kirjoittajan viesti antaa mahdollisuuden sellaiselle tulkinnalle, että nämä muut ryhmät eivät ole tunnollisia työssäkäyviä vaan notkuvat ostoskeskuksissa. Tyypillisesti tällaisilla ryhmillä viitataan muiden kansalaisuuksien edustajiin.

Esimerkin 10 ja 11 kautta voidaan hyvin osoittaa, miksi kirjoittajien tulkintoja voidaan pitää virheellisinä. Molemmissa esimerkeissä on uudelleentviitattu sama alkuperäinen tviitti, mutta esimerkeissä kirjoittajat tulkitsevat tviittejä eri tavoin. Esimerkissä 10 kirjoittaja tulkitsee alkuperäisen viestin siten, että rokotusten jakaminen painottuu Etelä-Suomeen. Esimerkissä 11 kirjoittaja puolestaan tekee pitkälle meneviä tulkintoja asettamalla vastakkain eri väestöryhmiä. Kirjoittajan hyödyntämät asenteelliset sanavalinnat antavat mahdollisuuden tehdä tulkintoja hänen omasta suhtautumisestaan asiaan. Asettamalla vastakkain kaksi toisistaan hyvin poikkeavalta kuulostavaa ryhmää, kirjoittaja voi osoittaa omalle yleisölleen, miten epäreilulta hallituksen toimet kuulostavat.

Tulkinnat syntyvät aina jostakin käsin, ja yleensä ne voivat kytkeytyä kirjoittajan omaan asenteeseen, ajatusmaailmaan tai saamaansa aiempaan tietoon. Keskeinen kysymys tulkintoja tarkasteltaessa onkin, millaisia kontekstiin sidonnaisia oletuksia alkuperäisen tviitin kirjoittaja olettaa muiden osapuolten käyttävän. Kontekstuaaliset oletukset voivat kytkeytyä edeltävään tekstiin, tietoon alkuperäisen tviitin kirjoittajasta tai yleiseen tietoon. (Esim. Allott 2016: 497–498.) Viestintä on luontaisesti riskialtista ja virheellistä. Tästä johtuen vuorovaikutuksen osapuolten odotukset siitä, mitä tai millaista tietoa alkuperäisen tviitin kirjoittaja haluaa välittää, ovat tärkeässä

asemassa. (Allott 2016: 498.) Tässä tapauksessa pääministeri Marin esimerkiksi voi olettaa muiden Twitterin käyttäjien tietävän, mikä on koronapandemia ja miksi sen leviäminen tulee estää. Käyttäjien tulee siis perustaa uusi tieto kontekstuaalisiin olettuksiin, kuten Marinin aiempiin tviitteihin tai yleiseen tietoon. Toisaalta jos pääministeri ei esimerkiksi ole tviitissään ilmaissut asiaansa tarpeeksi selvästi, käyttäjät voivat käyttää tätä hyödyksi omien tulkintojensa tekemisessä. Tällöin kyse ei ole käyttäjien tiedon puutteesta vaan heidän pyrkimyksensä käyttää tilannetta hyväksi ja asettaa alkuperäinen tviitti tai sen kirjoittaja huonoon valoon.

4.1.5 Henkilön arviointi ja solvaaminen

Henkilön arvioinnissa erimielisyys kohdistetaan viestin sisällön sijaan alkuperäisen tviitin kirjoittajan ominaisuuksiin. Aineistossa henkilön arviointiin liittyy usein myös samanaikaisesti muitakin strategioita. Aineistossa voidaan esimerkiksi kommentoida alkuperäisen tviitin kirjoittajan ominaisuuksia aggressiivisella ja negatiivisella tavalla, jolloin puhutaan solvaamisesta. Lahti (2019: 213) huomauttaa, että kommentoimalla vastapuolen oletettuja tai keksittyjä ominaisuuksia, tavoitteena on kiistää tämän samanarvoinen asema keskustelijana. Vastapuoli voidaan esimerkiksi esittää tyhmänä ja antaa olettaa, ettei tämän väitteitä tarvitse tulevaisuudessa ottaa tosissaan. Tällaisella negatiivisella henkilöön kohdistetulla kritiikillä kirjoittaja pyrkii usein heikentämään vastapuolen asemaa ja uskottavuutta oman yleisönsä silmissä. Keskustelukumppanin kommentoinnilla ja nimittelyllä kirjoittaja voi myös tarkoituksellisesti ärsyttää ja loukata toista. (Lahti 2019: 213–214.) Solvaamisella tarkoitan tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista herjaamista tai haukkumista. Solvausta sisältävät viestit ovat usein myös alatyylisiä ja henkilöön kohdistettuja, ja solvaava kielenkäyttö on yleistä nykypäivänä esimerkiksi Twitterissä. (Ks. esim. Yle 17.6.2020.)

Näihin strategioihin kytkeytyy myös trollaaminen. Trollaamisella tarkoitetaan keskustelun tahallista häirintää erilaisin keinoin, kuten hämärtämällä faktoja sekä käyttämällä kuohuttavia ja kärjekkäitä ilmauksia. (Hardaker 2010: 224; Isotalus ym. 2018: 25.) Aineistossani trollaaminen näkyy erityisesti kärjekkäiden ja tarkoituksellisesti loukkaavien sanojen tai ilmausten käyttämisenä. En ole jaotellut trollaamista omaksi strategiakseen, sillä sitä esiintyy aineistossa suhteellisen vähän. Jonkinasteista trollaamista esiintyy kuitenkin joissain aineistoesimerkeissä, jotka ovat tulkittavissa henkilön arvioinniksi tai solvaamiseksi.

Esimerkissä 12 kirjoittaja osoittaa viestissään erimielisyyttä usealla eri tavalla.

Esimerkki 12.

Esimerkissä 12 kirjoittaja ilmaisee kannanottonsa aggressiivisesti ja hyökkäävästi. Viestin hyökkäävää tyyliä vahvistavat kysymys- ja huutomerkkien käyttö. Keh-taa-verbi implikoi säädyllyisyyttä (VISK § 1567). Tässä yhteydessä viesti on tulkitta-vissa siten, että kirjoittaja ihmettelee pääministerin ja hallituksen toimintaa. Kirjoittaja on myös merkinnyt Marinin julkaisuun, minkä avulla hän voi kenties pyrkiä rakenta-maan viestin dialogisuutta. Marinin merkitseminen julkaisuun voidaankin tulkita siten, että kirjoittaja odottaa saavansa kannanottoonsa vastauksen Marinilta itseltään. Toisaalta se voidaan myös tulkita niin, että kirjoittaja haluaa varmistaa, että Marin lukee hänen viestinsä. Viestissä ei kuitenkaan puhutella pääministeriä huolimatta siitä, että hänet on merkitty viestiin.

Viestin lopussa kirjoittaja arvioi pääministerin ominaisuuksia ilmauksella *amatööri maksettu ministeri*. Ilmaus voidaan tulkita loukkaavaksi, sillä adjektiivit *amatööri* ja *maksettu* viittaavat pääministerin heikkoon pätevyyteen sekä ammattitaitoon. Li-säksi kirjoittaja ei perustele väitettään vaan toteaa asian olevan näin. Viestin aggres-siivisuutta vahvistaa lopussa olevat kolme huutomerkkiä. Luvun alussa totesin, että pääasiassa henkilön arviointia sisältävissä viesteissä kirjoittaja keskittyy ainoastaan henkilöön eikä viestin sisältöön. Tässä tapauksessa kirjoittaja kuitenkin myös kom-mentoii alkuperäistä tviittiä. Tämä voidaan tulkita yhdeksi tehokeinoksi, jolla kirjoit-taja voi pyrkiä vakuuttamaan oman yleisönsä tilanteen sekavuudesta.

Myös esimerkissä 13 kirjoittaja arvioi henkilöä aggressiivisesti mutta ei ota kan-taa sanallisesti alkuperäisen tviitin sisältöön.

Esimerkki 13.

Esimerkissä 13 kirjoittaja käyttää alkuperäisen tviitin kirjoittajasta solvaavia ja affektiivisia sanavalintoja. Viestissä kirjoittaja ei kommentoi tai perustele väitettään tai viittaa alkuperäiseen tviittiin millään tavalla. Kirokana tuo viestiin vahvan affektiivisen ja aggressiivisen sävyn. Tässä yhteydessä myös sana *huora* voidaan tulkita loukkaavaksi ja alentavaksi. Sillä ei viestin perusteella viitata sanan alkuperäiseen tarkoitukseen, vaan sen käyttö voidaan tulkita haukkumasanaksi ja loukkaavaksi. Kirjoittaja viittaa viestissään myös Marinin kaksinaamaisuuteen, mutta hän ei kuitenkaan perustele väitettään eikä sen merkitys tule ilmi viestistä eikä alkuperäisen tviitin sisällöstä. Kaksinaamaisuudella tarkoitetaan Kielitoimiston sanakirjan (2021) mukaan kiero, viekasta, kavala ja vilpillistä.

4.1.6 Hyökkäävät ja kärjekkäät ilmaukset

Erimielisyyttä osoitetaan aineistossa myös hyökkäävillä ja kärjekkäillä ilmauksilla. Strategia eroaa esimerkiksi henkilön arvioinnista ja solvaamisesta siten, että hyökkäävät ja kärjekkäät ilmaukset eivät kohdistu ainoastaan henkilön ominaisuuksiin vaan myös tämän toimintaan tai suurempaan joukkoon, kuten hallitukseen. Aineistossa hyökkäävien ja kärjekkäiden ilmausten käyttö ei perustu ennalta määriteltyihin kielellisiin piirteisiin. Tämän vuoksi olen nimennyt hyökkääviksi ja kärjekkäiksi ilmauksiksi sellaiset strategiat, joissa kielelliset piirteet ovat yleisesti aggressiivisia ja affektiivisia. Lisäksi niiden yhteydessä esiintyy usein muitakin aggressiivisuuteen viittaavia piirteitä, kuten useiden peräkkäisten huutomerkkien tai kysymysmerkkien käyttöä (ks. Vuorela 2021: 45). Tyypillisesti näissä strategioissa erimielisyys osoitetaan laajemmin alkuperäisen tviitin sisällön tai sen kirjoittajan toimintaa kohtaan. Erimielisyys kytkeytyy siis osaksi yleistä keskustelua.

Yhteistä aineiston hyökkääviä ja kärjekkäitä ilmauksia sisältäville uudelleentviittauksille on, ettei kirjoittaja perustele väitteitään tai kannanottoaan. Näin on esimerkissä 14.

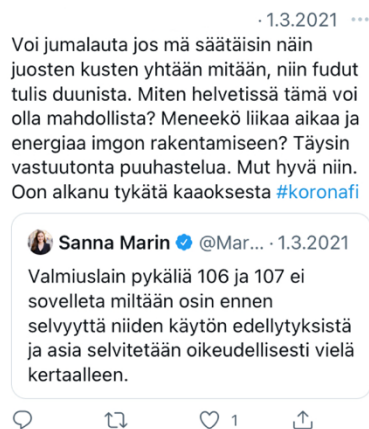
Esimerkki 14.

Esimerkissä 14 kirjoittaja aloittaa viestinsä toteamalla, että hallituksen lapsellisen sähellyksen vuoksi mikään ei mene läpi. *Kun-* ja *koska-*lauseet osoittavat kirjoittajan ilmaisemien asiaintilojen syy-seuraussuhdetta. *Kun-*lause voidaan nähdä tässä yhteydessä seurauksena *koska-*lauseen asiaintilalle eli kirjoittajan mukaan jatkuvalle *lapselliselle sähellykselle*. (VISK § 1128.) Ilmaus osoittaa viestin hyökkäävän ja kärjekkään tyyliin. Tätä vahvistaa myös viestin lopussa oleva käsky ”Erotkaa!!”. Käskyn perässä olevat huutomerkki korostavat myös viestin hyökkäävää tyyliä. Monikon kolmannen persoonan käyttö kieltoverbissä voidaan tulkita siten, että kirjoittaja puhuttelee koko hallitusta. Hän ei kuitenkaan perustele viestissään esittämäänsä käskyä tai väitettään hallituksen jatkuvasta *lapsellisesta sähellyksestä*.

Esimerkissä 15 kirjoittaja osoittaa erimielisyyttä affektiivisilla ilmauksilla ja peräkkäisillä kysymyslauseilla.

Esimerkki 15.

Esimerkissä 15 kirjoittaja osoittaa erimielisyytensä hyökkäävillä ja kärjekkäillä ilmauksilla. Hän viittaa viestissään itseensä ja vertaa omaa työntekoaan pääministerin

kanssa. Sen jälkeen hän jatkaa kyseenalaistamalla Marinin toimintakykyä ja ajankäyttöä. Viestin hyökkäävää ja affektiivista tyyliä osoittavat monet sanavalinnat ja ilmaukset. Tällaisia ovat esimerkiksi *voi jumalauta, säätäisin, juosten kusten, miten helvetissä, täysin vastuutonta puuhastelua ja kaaos*. Viestin lopussa hän kuitenkin ikään kuin kumoaa aiemmat hyökkäävät ja kärjekkäät kommenttinsa. Toteamus voidaan kuitenkin tulkita ivalliseksi ja ironiseksi, sillä kirjoittajan sanoma on ristiriidassa viestissään aiemmin esittämiensä ilmausten kanssa. Viestin loppu voidaankin tulkita siten, että kirjoittaja pyrkii käänteisellä toteamuksellaan vahvistamaan kannanottonsa todenperäisyyttä.

Mielenkiintoista on myös, miten aggressiivisesti kirjoittaja osoittaa erimielisyytensä alkuperäistä tviittiä kohtaan. Alkuperäisessä tviitissä asiointilat on nimittäin esitetty neutraalisti. Kirjoittaja ei myöskään osoita viestissään suoraan, mihin hänen erimielisyytensä kohdistuu. Tämä voidaan tulkita niin, että kirjoittaja olettaa muiden käyttäjien ymmärtävän, että erimielisyys kohdistuu alkuperäisen tviitin päätökseen valmiuslain pykälien soveltamattomuudesta. Lisäksi alkuperäisessä tviitissä todetaan, että valmiuslain pykälien käytön edellytykset selvitetään oikeudellisesti vielä kertaalleen. Tämä voi antaa muille käyttäjille mielikuvan, että hallitus on epävarma pykälien soveltamisesta.

4.2 Uudelleentviittausten vuorovaikutusfunktiot

Tässä luvussa keskityn analyysin toiseen osioon eli tutkin, millainen merkitys vastaanottajalla on uudelleentviittaukselle. Analyysin perusteella uudelleentviittauksella kirjoittaja pyrkii pääasiassa puhuttelemaan ja rakentamaan dialogisuutta oman yleisönsä kanssa. Uudelleentviittauksissa kirjoittajat orientoituvat siis lähtökohtaisesti aktivoimaan omaa yleisöään ja sitä kautta luomaan dialogisuutta heidän kanssaan (ks. Kääntä 2016). Vaikka kirjoittajat ovat uudelleentviittanneet pääministeri Marinin tviitin, lähtökohtaisesti uudelleentviittauksella halutaan puhutella omaa yleisöä ja luoda samanmielisyyttä heidän kanssaan. Kirjoittaja pyrkii luomaan myös yhteenkuuluvuuden tunnetta oman yleisönsä kanssa. Tällöin alkuperäinen tviitti tai sen kirjoittaja eivät ole uudelleentviittaajan huomionkohteena vaan alkuperäinen tviitti toimii eräänlaisena linkkinä kirjoittajan ja hänen oman yleisönsä välillä. Samaan aikaan uudelleentviittaus luo myös vastakkainasettelua alkuperäisen tviitin kirjoittajan ja uudelleentviittaajan sekä tämän yleisön välille. Uudelleentviittauksen avulla kirjoittaja voi ikään kuin pyrkiä muodostamaan kuvitteellista liittoumaa yleisönsä samanmielisten kanssa.

Lisäksi kirjoittaja voi uudelleentviittauksen avulla osoittaa oman mielipiteensä todeksi. Tällöin uudelleentviittaus toimii ikään kuin mielipiteen todisteena tai perusteluna kirjoittajan omalle yleisölle. Kyse ei ole silloin enää yksittäisen tviitin

kommentoinnista, vaan uudelleentviittaus kytkeytyy osaksi laajempaa kokonaisuutta ja yleisempää keskustelua. Uudelleentviittauksissa, joissa kirjoittaja pyrkii osoittamaan oman mielipiteensä todeksi, näkyy myös epäonnistumisen korostaminen. Tällöin uudelleentviittaus on ikään kuin todiste epäonnistumisesta kirjoittajan omalle yleisölle. Marin on siis uudelleentviittauksissa enemmänkin puheenaihe kuin keskustelukumppani. Alkuperäinen tviitti on kuitenkin merkittävä osa uudelleentviittausta, sillä se kiinnittää kirjoittajan mielipiteen osaksi laajempaa kokonaisuutta ja yleistä mielipidettä.

Tarkastelen tässä analyysiosiossa myös sitä, miten kirjoittaja puhuttelee omaa yleisöään. Sen kautta pystyn selvittämään, miten kirjoittaja suhtautuu seuraavaan vuoroon ja sitä kautta omaan yleisöönsä. (Ks. Kääntä 2016: 37–39; Virtanen & Kääntä 2018; Meredith 2019.) Tutkielmani aineistossa omaa yleisöä puhutellaan sekä suoraan että implisiittisesti. Esimerkissä 16 kirjoittaja puhuttelee omaa yleisöään suoraan ja vetoaa omiin tunteisiinsa. Uudelleentviittauksen avulla kirjoittaja luo yhteenkuuluvuuden tunnetta oman yleisön kanssa ja osoittaa myös oman mielipiteensä todeksi.

Esimerkki 16.

Esimerkissä 16 kirjoittaja on uudelleentviitannut pääministeri Marinin tviitin, jossa tämä toteaa hallituksen käsittelevän neuvotteluissaan rokotteiden painottamista pahimmille epidemia-alueille. Kirjoittaja sivuaa alkuperäistä tviittiä jatkamalla omassa viestissään samasta aiheesta mutta puhuu siitä myös yleisemmällä tasolla.

Kirjoittaja aloittaa viestinsä imperatiivimuotoisella epäsuoralla kysymyksellä *arvatkaas miltä tuntuu*. Epäsuora kysymyslause voidaan tässä yhteydessä tulkita retoriseksi. Arvata-verbillä tarkoitetaan oikean ratkaisun keksimistä tai oikean päätelmän tekemistä (KS s.v. arvata). Viestin sisällön perusteella kirjoittajan voidaan nähdä kuitenkin odottavan, että hänen oma yleisönsä tietää, miltä hänestä tuntuu. Arvata-verbi on myös monikossa, mikä voidaan tulkita kirjoittajan tietoiseksi valinnaksi. Hän puhuttelee omaa yleisöään yhtenä joukkona.

Uudelleentviittauksen tavoitteena voidaan nähdä ennen kaikkea olevan dialogisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteen luominen kirjoittajan oman yleisön

samanmielisten kanssa (Kääntä 2016). Makkonen-Craigin (2014) mukaan kirjoittaja voi ennakoida vastaanottajaa erilaisia dialogisilla sekvensseillä. Tällainen on esimerkiksi kysymys-vastaus-kuvio. Kysymyksillä voidaan siis luoda dialogisuutta ja vuorovaikutuksesta suhteessa muihin osallistujiin, kuten esimerkissä 16 (Kääntä 2016: 39). Ilmaukset *tipitarkasti* sekä *jokaista hallituksen toivetta ja suositusta* sen sijaan rakentavat kirjoittajan omalle yleisölle mielikuvaa tottelevaisesta ja kuuliaisesta kansalaisesta. Yhteenkuuluvuutta luo etenkin ilmaus *ilmeisesti moni muukin*, jonka modaalin ad-verbini *ilmeisesti* osoittaa kirjoittajan pitävän omaa väitettään melko varmana (VISK § 1601). Kirjoittaja voi viestinsä avulla osoittaa omalle yleisölleen, että hän on samalla puolella muiden tottelevaisten ja kuuliaisten kansalaisten kanssa.

Yhteenkuuluvuuden tunteen luomisen lisäksi kirjoittaja luo vastakkainasettelua hallituksen ja kirjoittajan oman yleisön samanmielisten välille. Hän esimerkiksi asettaa vastakkain maakunnan ja alkuperäisessä tviitissä mainitut pahimmat epidemia-alueet. Pahimpia epidemia-alueita keväällä 2021 oli lähinnä pääkaupunkiseudulla. Kirjoittajan voidaan siis nähdä luovan viestissään vastakkainasettelua, sillä hän tekee johtopäätöksiä aiempaan tietoon vedoten. Hän myös vahvistaa omaa mielipidettään viestin lopussa ilmauksella *kun virus on lähes tukahtunut*. Tämä voidaan tulkita yhdeksi keinoksi, jolla hän luo yhteenkuuluvuuden tunnetta oman yleisön kanssa. Kirjoittaja rakentaa viestissään ikään kuin me vastaan muut -asetelmaa.

Uudelleentviittäus voidaan nähdä myös kirjoittajan pyrkimyksenä todistaa oma mielipiteensä todeksi. Etenkin ilmaus *ja tässä lopputulos* osoittaa kirjoittajan omalle yleisölle, miten epäreilu tilanne monelle on ja miten hänen omassa yleisössään voi olla samanlaisessa tilanteessa olevia. Uudelleentviittäus on myös kuvakaappauksen ottohetkellä saanut kahdeksantoista tykkäystä ja neljä kommenttia, mikä osoittaa, että muut käyttäjät ovat huomioineet tviitin ja myös luoneet dialogisuutta sen ympärillä.

Esimerkissä 17 kirjoittaja puhuttelee myös omaa yleisöään suoraan. Tässä esimerkissä kirjoittaja kuitenkin pyrkii luomaan samanmielisyyttä vertaamalla kahta laajaa ja tunteita herättävää yhteiskunnallista kriisiä.

Esimerkki 17.

Esimerkissä 17 kirjoittaja käskää viestinsä alussa omaa yleisöään ajattelemaan, että *jos Suomeen hyökättäisiin sotilaallisesti*. Kirjoittaja ei viestissään viittaa suoraan

pääministeri Mariniin tai hallitukseen, mutta näihin viittaaminen tulee implisiittisesti ilmi viestin tyylistä ja siitä, että kirjoittaja on uudelleentviitannut Marinin tviitin. Verbin monikon toisen persoonan käyttö osoittaa, että hän pyrkii puhuttelemaan suoraan omaa yleisöään.

Konditionaalimuotoisen kysymyksen käyttö voidaan tulkita niin, että kirjoittaja haluaa luoda dialogisuutta oman yleisönsä samanmielisten kanssa. Tästä johtuen kysymystä voidaan pitää myös retorisenä, sillä konditionaalin käyttö kysymyslauseessa voi viitata enemmänkin odotuksiin samanmielisyydestä kuin vastauksen saamisesta (VISK § 1705). *Vatuloinnilla* puolestaan tarkoitetaan jahkailua (KS s.v. *vatulointi*), ja sillä kirjoittajan voidaan nähdä tarkoittavan pääministeri Marinin ja hallituksen päätöksentekoa koronapandemian ehkäisemisessä. Tätä havaintoa vahvistaa myös ilmaus *samaa luokkaa*. Jotta lukija voi vastata kirjoittajan esittämään kysymykseen, hänen on ensin hyväksyttävä, että hallituksen toiminta on *vatulointia*. Tämä on myös kysymyksen presuppositio eli kysymyksen taustaoletus, joka vaikuttaa olennaisesti ilmauksen tulkintaan. (Tieteen termipankki s.v. *presuppositio*). Kirjoittaja on siis kytkenyt kysymykseensä oman taustaoletuksensa hallituksen toiminnasta ja ohjaa sitä kautta myös lukijan tulkintaa.

Kirjoittajan vertaus voidaan tulkita siten, että kirjoittaja haluaa vedota oman yleisönsä samanmielisiin ja kenties niihin, jotka eivät ole samaa mieltä kirjoittajan kanssa. Pandemia on kansan terveyttä uhkaava vaara, kun taas sotilaallinen hyökkäys on kansan ja valtion turvallisuutta uhkaava vaara. Molemmat ovat tunteita herättäviä ja laajoja yhteiskunnallisia kriisejä. Vertaamalla niitä keskenään kirjoittaja voi kenties odottaa samanmielisiä reaktioita omalta yleisöltään.

Aineiston uudelleentviittauksissa näkyy vahvasti, että kirjoittajat haluavat luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta oman yleisönsä kanssa. Samaan aikaan kirjoittajat kuitenkin luovat myös vastakkainasettelua kirjoittajan ja tämän oman yleisön sekä hallituksen välille. Salomaa (2020) toteaaakin, että tviittaajat voivat asettua ikään kuin yhdeksi rintamaksi esimerkiksi kritisoidessaan jotakin yhteiskunnallista aihetta. Aineistoni uudelleentviittausten tavoitteiden voidaan myös nähdä olevan samansuuntaisia. Salomaa (2020) nostaa myös esiin, että kirjoittaja voi yhtäaikaisesti käskeä yhtä osallistujaa toimimaan tilanteen vaatimalla tavalla, arvioida tämän toimintaa muille vuorovaikutustilanteen osallistujille ja rakentaa yhteisöllisyyttä tuon ryhmän kanssa. Tämä toimintalogiikka näkyy myös tutkielmani aineistossa.

Kuten aiemmin totesin, aineistossa kirjoittaja pyrkii osoittamaan mielipiteensä todeksi omalle yleisölleen. Esimerkissä 18 kirjoittaja ikään kuin pohjustaa alkuperäisen tviitin kirjoittajan epäonnistumista kertomalla omalle yleisölleen, millaisia johtopäätöksiä alkuperäisen tviitin sisällöstä tulee tehdä.

Esimerkki 18.

Esimerkin 18 ensimmäinen virke luo mielikuvaa pääministeristä ja hallituksesta, jotka tekevät päätöksiä ennen kuin on selvitetty niiden lainmukaisuus. Alkuperäisessä tviitissään Marin toteaa, ettei valmiuslain pykälää sovelleta ennen kuin niiden käytön edellytykset selvitetään oikeudellisesti. Uudelleentviittauksen avulla kirjoittaja pystyy antamaan ”todisteen” oman mielipiteensä tueksi, sillä alkuperäisen tviitin sisältö vahvistaa kirjoittajan luomaa mielikuvaa. Sävyartikkelit *vasta* ja *sitten* ilmaisevat myös kirjoittajan päivittelyä alkuperäisen tviitin sisältöä kohtaan (VISK § 1718).

Kirjoittaja käyttää myös *huseerata*-verbiä, jolla hän korostaa omalle yleisölleen, millaista pääministerin tai hallituksen toiminta hänen mielestään on. *Huseerata*-verbillä tarkoitetaan häärimistä ja touhuamista omin luvuin (KS s.v. *huseerata*). Tässä yhteydessä verbin käyttö voidaan tulkita niin, että kirjoittaja haluaa viitata sillä pikemminkin sähellykseen, joka on merkitykseltään negatiivisesti latautuneempi.

Viesti voidaan myös tulkita niin, että kirjoittaja pyrkii luomaan samanmielisyyttä oman yleisönsä kanssa. Tämä näkyy erityisesti ilmauksessa *näin meillä toimii johtajuus*. Kirjoittajan voidaan nähdä siis pitävän alkuperäistä tviittiä todisteena Marinin epäonnistumisesta. Monikon kolmannen persoonan käyttöä voidaan pitää myös yhteenkuuluvuuden tunnetta kasvattavana tekijänä, sillä kirjoittaja liittää itsensä osaksi suurempaa ryhmää. Toteamus on esitetty yleisesti hyväksyttynä totuutena, jolloin muut äänet häviävät. Lukijalle ei anneta muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä kirjoittajan väite. Lopussa kirjoittajan suhtautumista ja epäonnistumisen korostamista vahvistavat myös emoji, joka pitelee kättään kasvojensa edessä. Kyseisellä emojiolla osoitetaan tyypillisesti turhautumista tai nolostumista jotakin henkilöä tai tilannetta kohtaan.

Esimerkissä 19 kirjoittaja pyrkii todistamaan oman mielipiteensä omalle yleisölleen mielikuvan avulla.

Esimerkki 19.

Esimerkissä 19 kirjoittaja pyrkii rakentamaan omalle yleisölleen mielikuvaa epäonnistuneesta johtamisesta. Viestissä esitetty vertauskuva voidaan tulkita viittaukseksi pääministeri Mariniin ja hänen epäonnistuneeseen johtajuuteensa. Alkuperäisessä tviitissään Marin toteaa, että perustuslakivaliokunnan lausunnon vuoksi esitys liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta on vedettävä pois. Pilotilla kirjoittaja viittaa siis tässä yhteydessä pääministeri Mariniin ja vuorensinämään törmäämisellä epäonnistuneeseen koronapandemian hoitoon.

Kirjoittaja viittaa viestinsä alussa myös itseensä ilmauksella *olen joskus todennut*. Perfektimuotoisella lausekkeella kirjoittaja osoittaa omalle yleisölleen oman pitkäaikaisen viisautensa, mikä voidaan nähdä kirjoittajan pyrkimyksenä luoda auktoriteettiasemaa ja vakuuttavuutta oman yleisönsä silmissä. Viestinsä lopussa kirjoittaja myös toteaa "nyt on sellainen hetki". Toteamus ikään kuin vahvistaa kirjoittajan luomaa mielikuvaa omalle yleisölleen. Lisäksi toteamus voi tässä yhteydessä toimia kirjoittajan osoituksena hänen mielipiteensä todenperäisyydestä. *Nyt*-adverbi korostaa, että kirjoittajan kuvailema tilanne on juuri nyt käsillä. Tätä vahvistaa myös proadjektiivinen *sellainen*, jolla viitataan samaiseen tilanteeseen. Kirjoittajan ei tässä yhteydessä tarvitse viitata suoraan Mariniin ja tämän epäonnistuneeseen johtajuuteen, sillä uudelleentviittauksen ja yleisen tiedon myötä hän olettaa lukijan tietävän, mitä tapahtuu ja mihin hän viittaa.

Erimielisyyttä osoittavilla uudelleentviittauksilla on aineiston analyysin perusteella useita eri vuorovaikutusfunktioita. Yhtäältä kirjoittaja voi luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta oman yleisönsä samanmielisten kanssa ja toisaalta luoda vastakkainasettelua kirjoittajan oman yleisön ja alkuperäisen tviitin kirjoittajan välille. Uudelleentviittaus toimii siis eräänlaisena tärkeänä linkkinä kirjoittajan ja tämän oman yleisön välillä. Uudelleentviittaus näyttäytyykin aineiston analyysin perusteella tärkeänä vuorovaikutuksen ja dialogin rakentajana nimenomaan kirjoittajan sekä tämän oman yleisön välisessä suhteessa.

5 PÄÄTÄNTÖ

Tässä luvussa teen yhteenvetoa tutkielman tavoitteesta, tutkimusprosessista ja keskeisimmistä tutkimustuloksista. Esittelen ensin tutkielmani keskeisimmät tulokset, ja vertaan niitä aiempiin aiheeltaan samankaltaisiin tutkimuksiin. Sen jälkeen teen yhteenvetoa tutkimusprosessista ja sen onnistumisesta. Lopuksi esitän tutkimukseni pohjalta nousseita ehdotuksia jatkoa ajatellen.

5.1 Tulokset

Tässä tutkielmassa olen tarkastellut erimielisyyden osoittamista Twitterin uudelleentviittauksissa ja uudelleentviittausta vuorovaikutuksellisenä ilmiönä. Lähestyin tutkimusongelmia seuraavien tutkimuskysymysten avulla: 1) Miten uudelleentviittauksissa osoitetaan erimielisyyttä? 2) Miten uudelleentviittaus ja alkuperäinen tviitti suhteutuvat toisiinsa? 3) Millaisia vuorovaikutusfunktioita erimielisyyttä osoittavilla uudelleentviittauksilla on suhteessa kirjoittajan omaan yleisöön? Vastatakseni tutkimuskysymyksiini jaoin analyysini kahteen osioon: Ensimmäisessä osiossa olen tarkastellut erimielisyyden osoittamisen strategioita sekä alkuperäisen tviitin ja uudelleentviittauksen suhdetta toisiinsa. Toisessa osiossa olen tutkinut, millaisia vuorovaikutusfunktioita erimielisyyttä osoittavilla uudelleentviittauksilla on suhteessa kirjoittajan omaan yleisöön. Käyn seuraavaksi läpi tutkielmani keskeisimmät tutkimustulokset ja peilaan niitä asettamiini tutkimuskysymyksiin. Sen jälkeen tarkastelen tuloksia osana laajempaa yhteiskunnallista kontekstia, ja vertaan niitä myös aiempiin tutkimustuloksiin.

Analyysin perusteella uudelleentviittauksissa erimielisyyttä osoitetaan impliittisesti eli epäsuorasti ja monilla eri keinoilla. Uudelleentviittaus jakamistoimintona mahdollistaa epäsuoran erimielisyyden osoittamisen, sillä lukija näkee alkuperäisen tviitin kirjoittajan ja viestin sisällön. Kirjoittajan ei siis tarvitse mainita erikseen, kehen

tai mihin hän erimielisyytensä kohdistaa. Myös Lahden (2019) maahanmuuton retoriikkaa käsittelevän väitöskirjan tulosten perusteella erimielisyys osoitetaan tyypillisesti epäsuorasti ja monilla eri tavoin. Väitteeseen tai väitteisiin kohdistuvaa erimielisyyttä osoitetaan eriävän mielipiteen esittämisellä, kiistämällä ja kysymyksen esittämisellä. Lisäksi tuloksissa nousi esiin henkilöön kohdistuvat hyökkäykset. (Lahti 2019: 229.) Tulokset mukailevat oman tutkielmani tuloksia, sillä erimielisyys osoitetaan sekä alkuperäisen tviitin sisältöön että sen kirjoittajaan.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen voidaan todeta, että tutkimukseni perusteella Twitterin uudelleentviittauksissa erimielisyyttä osoitetaan esittämällä oma mielipide faktana, huumorin ja ironian avulla, hämmästelemällä ja kyseenalaistamalla, tulkintoja tekemällä, henkilön arvioinnilla ja solvaamisella sekä hyökkäävien ja kärjekkäiden ilmausten avulla. Shumin ja Leen (2013: 58) nimeämässä strategioissa on jonkin verran yhtäläisyyksiä aineistosta löytämieni strategioiden kanssa, vaikkakin heidän tuloksissaan strategiat painottuvat yksittäisiin kielellisiin piirteisiin. Tällaisia ovat esimerkiksi negatiivisten kommenttien antaminen, retoristen kysymysten esittäminen sekä lyhyiden ja mauttomien fraasien käyttö.

Analyysin perusteella erimielisyys ilmenee aineistoni uudelleentviittauksissa sekä yksittäisten sanavalintojen, kieliopillisten piirteiden, laajempien ilmauksien ja tekstin sävyn kautta. Erityisesti huumorin ja ironian strategiat nousivat aineistossa vahvasti esiin. Analyysin perusteella uudelleentviittauksissa on myös havaittavissa, että alkuperäisen tviitin kirjoittaja asetetaan naurunalaiseksi ja tämän epäonnistumista korostetaan kirjoittajan omalle yleisölle. Tämä käy ilmi esimerkiksi erilaisista sanavalinnoista ja ilmauksista. Tällöin erimielisyys kohdistuu nimenomaan alkuuperäisen tviitin kirjoittajaan eikä välttämättä tviitin sisältöön. Mielenkiintoinen havainto on myös se, että usein erimielisyys kytkeytyy osaksi laajempaa kontekstia ja puheaihetta. Silloin kirjoittaja ei viittaa ainoastaan alkuperäisessä tviitissä esitettyyn väitteeseen tai toteamukseen vaan yleisempään keskusteluun aiheen ympärillä.

Sekä toinen että kolmas tutkimuskysymys kytkeytyvät erityisesti dialogisuuden ja vuorovaikutuksen rakentumiseen. Toisen tutkimuskysymyksen avulla olen tarkastellut uudelleentviittauksen vuorovaikutuksellista suhdetta alkuperäisen tviitin sisältöön. Analyysin perusteella voidaan todeta, että uudelleentviittauksissa puhutellaan pääasiassa kirjoittajan omaa yleisöä. Joissakin aineistoesimerkeissä esiintyy alkuuperäisen tviitin kirjoittajan suoraa puhuttelua, mutta näissäkään tapauksissa alkuperäisen tviitin kirjoittaja ei ole kovin suuressa asemassa. Alkuuperäisillä tviiteillä on analyysin perusteella kuitenkin merkittävä rooli, sillä se on tärkeä linkki uudelleentviittaajan ja tämän yleisön välillä. Tutkielmani tulokset osoittavat, että uudelleentviittaukset ovat nimenomaan kirjoittajan ja tämän yleisön välisen dialogin ja vuorovaikutuksen rakentamisen väline. Uudelleentviittaus ikään kuin yhdistää kirjoittajan ja hänen yleisönsä samanmieliset.

Aineiston uudelleentviittauksissa on havaittavissa myös kirjoittajan pyrkimys rakentaa yhteenkuuluvuuden tunnetta oman yleisönsä kanssa ja tavoitella

samanmielisiä reaktioita omalta yleisöltään. Samaan aikaan niissä kuitenkin luodaan myös vastakkainasettelua ja rakennetaan ”me vastaan muut” -asetelmaa. Salomaa (2020) toteaaakin, että tviittaajat voivat asettua yhdeksi rintamaksi esimerkiksi kritisoidessaan jotakin yhteiskunnallista aihetta. Aineistossani yhteiskunnallinen konteksti on vahvasti läsnä, sillä tviittien aiheena on maailmanlaajuinen kulkutauti. Lisäksi kirjoittajat ovat uudelleentviittanneet Suomen nykyisen pääministerin tviittejä. Tutkielmassani uudelleentviittaajat asettuvat siis ikään kuin pääministeriä tai hallitusta vastaan ja kutsuvat tähän myös mukaan oman yleisönsä samanmieliset erilais-ten kielellisten keinojen avulla. Tällaisia keinoja ovat esimerkiksi kysymysten esittäminen ja *me*-muodon käyttäminen. Toisaalta uudelleentviittauksissa luodaan myös vastakkainasettelua eri väestöryhmien välille – ei siis ainoastaan hallituksen ja kansalaisten välille.

Kolmas tutkimuskysymykseni linkittyy vahvasti havaintooni uudelleentviittaajien pyrkimyksestä rakentaa ”me vastaan muut” -asetelmaa ja kuvitteellista liittoutumaa kritisoitavaa aihetta tai henkilöä vastaan. Erimielisyyttä osoittavien uudelleentviittausten vuorovaikutusfunktioita ovat analyysin perusteella oman mielipiteen todistaminen sekä samanmielisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunteen luominen kirjoittajan oman yleisön kanssa. Oman mielipiteen todistamisessa uudelleentviittaus toimii kirjoittajan omalle yleisölle ikään kuin todisteena siitä, että kirjoittaja on oikeassa. Tällaisissa uudelleentviittauksissa nostetaan tyypillisesti esimerkkejä alkuperäisen tviitin kirjoittajan epäonnistumisesta. Uudelleentviittaus toimii todisteena, sillä lukija voi itse nähdä alkuperäisestä tviitistä, mihin epäonnistumiseen tai muuhun asiaan kirjoittaja viittaa. Epäonnistuminen myös kytketään useimmiten osaksi laajempaa yhteiskunnallista kontekstia. Tämä viittaa siihen, että kirjoittaja kenties osoittaa yleistä tyytymättömyyttään alkuperäisen tviitin kirjoittajaa kohtaan ja haluaa kutsua myös oman yleisönsä puolelleen.

Tutkimukseni perusteella uudelleentviittaus on vuorovaikutuksellisenä ilmiönä mielenkiintoinen ja monipuolinen. Se mahdollistaa kirjoittajalle samanaikaisesti dialogin luomisen sekä alkuperäisen tviitin kirjoittajan että hänen oman yleisönsä kanssa. Myös Ahn ja Park (2015) ovat havainneet, että uudelleentviittauksella on tiedon levittämisen lisäksi merkittävä rooli sosiaalisten suhteiden ja verkostojen muodostamisessa. Tutkimukseni tulosten perusteella voidaan todeta, että sosiaalisten suhteiden rakentaminen painottuu enemmänkin kirjoittajan oman yleisöön kuin alkuperäisen tviitin kirjoittajaan. Tähän vaikuttaa luultavasti moni asia, mutta yhtenä merkittävänä tekijänä voidaan pitää erimielisyyttä osoittavan uudelleentviittauksen luonnetta. Erimielisen kommentin uudelleentviittaamista voidaan pitää jonkinlaisena merkinä siitä, että kirjoittaja haluaa asettaa oman mielipiteensä suuremman yleisön nähtäväksi. Jos kirjoittaja kommentoisi esimerkiksi suoraan alkuperäisen tviitin kommenttikenttään, vastaus voisi erityisesti suositun käyttäjän tviitissä hukkua nopeasti muiden kommenttien sekaan.

Uudelleentviittaus antaa kirjoittajalle myös vapauden hallita ja tulkita alkuperäistä tviittiä haluamallaan tavalla, sillä se muuttuu osaksi hänen omaa sisältöään. Sitä voidaan kenties pitää myös jonkinlaisena epäsuorana vallan välineenä, sillä uudelleentviittaajalla on tietynlainen valta ohjata, miten alkuperäistä tviittiä tulkitaan ja miten muiden siihen kannattaa suhtautua. Sama pätee myös alkuperäisen tviitin kirjoittajaan. Kun kirjoittaja luo haluamaansa mielikuvaa alkuperäisen tviitin sisällöstä tai sen kirjoittajasta, nämä mielikuvat saattavat vahvistua oman yleisön keskuudessa ja muuttua yleisemmäksi mielipiteeksi. Lisäksi uudelleentviittaus näkyy vain harvoin ainoastaan kirjoittajan omalle yleisölle (esim. Marwick & Boyd 2010). Tällöin erilaiset sosiaalisessa mediassa luodut mielikuvat voivat tavoittaa hyvinkin suuren yleisön ja sitä kautta myös jakaa yleisöä samanmielisiin ja erimielisiin.

Uudelleentviittaus on aiemmin nähty ennen kaikkea samanmielisyyden osoittamisen välineenä. Kirjoittaja on kenties halunnut osoittaa omalle yleisölleen, että on samaa mieltä alkuperäisen tviitin sisällön ja sen kirjoittajan kanssa (esim. Boyd ym. 2010). Tähän ei välttämättä tarvita kirjoittajan omaa kommenttia, vaan uudelleentviittaus on automaattisesti tulkittu alkuperäistä tviittiä puoltavana. Tämä on varmasti vaikuttanut myös siihen, että erimielisyyttä osoittava uudelleentviittaus vaatii tyypillisesti kirjoittajan oman kommentin. Aiemmin uudelleentviittaus on nähty siis ennen kaikkea samanmielisyyden osoituksena, mutta viime vuosien aikana sen rooli on selvästi muuttunut. Nykypäivänä uudelleentviittausten joukossa näkyy enemmän erimielisiä kuin samanmielisiä uudelleentviittauksia. Tähän tietysti vaikuttaa merkittävästi alkuperäisen tviitin sisältö, aihe ja sen kirjoittaja, joten suoria johtopäätöksiä ei myöskään voida asiasta tehdä. Voidaan kuitenkin todeta, että uudelleentviittauksen merkitys erimielisyyden osoittamisen ja vastakkainasettelun välineenä on kasvanut.

Muutosta on hyvä tarkastella myös laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa. Uudelleentviittauksen ilmiön muutosta voidaan pitää eräänlaisena heijastuksena nykyisestä keskustelukulttuurista, mikä on valloillaan etenkin sosiaalisessa mediassa. Keskustelut ovat viimeisten vuosien aikana polarisoituneet, ja kunnioitus toista keskustelun osapuolta kohtaan on vähentynyt. Tärkeintä sosiaalisen median keskusteluissa vaikuttaa olevan oman mielipiteen esiin tuominen, ja yhteisymmärryksen pyrkiminen on toissijaista. Kuilu keskustelijoiden välillä on siis kasvanut. Keskustelijat pyrkivät ikään kuin haalimaan yksittäisillä kommentteillaan kuvitteellista samanmielisten rintamaa, jonka avulla asettua toisinajattelijoita vastaan. Uudelleentviittauksesta on näyttänyt tulleen yksi uusi väline, jolla vastakkainasettelua ja kuvitteellista samanmielisten rintamaa luodaan.

5.2 Pohdinta

Tässä tutkielmassa olen pyrkinyt kattavasti ja monipuolisesti tarkastelemaan erimielisyyden osoittamista sekä vuorovaikutuksen rakentumista Twitterin uudelleentviittauksissa. Olen halunnut syventyä tarkemmin myös uudelleentviittaukseen vuorovaikutuksellisenä ilmiönä ja ottaa huomioon sen merkityksen nykyisessä sosiaalisen median keskustelukulttuurissa. Tutkimuksen lähtökohdat kumpusivat omista mielenkiinnon kohteistani, sillä olen kiinnostunut vuorovaikutuksesta ja sen merkityksestä yhteiskunnan eri osa-alueilla. Sosiaalisen median heikentynyt keskustelukulttuuri ohjasi minua kohti erimielisyyden tutkimista, ja Twitter aktiivisen yhteiskunnallisen keskustelun kanavana on puolestaan hedelmällinen tutkimuskohde.

Haasteita tutkimusprosessissa on alusta alkaen tuonut tutkimusasetelmani ja -ongelmani. Erimielisyyden osoittamista uudelleentviittauksissa ei ole aiemmin tutkittu eikä liiemmin uudelleentviittausta vuorovaikutuksellisenä ilmiönä. Tutkimuksellani ei siis ollut aiemmista samankaltaisista tutkimuksista saatavaa pohjaa, joten olen luonut tutkimuksen rungon lähtökohtaisesti kokonaan itse. Vaikka prosessi on ollut välillä haastava, on se myös antanut paljon onnistumisen ja oivalluksen kokemuksia. Uudenlaisen tiedon tuottaminen ja tutkielman merkitys laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa ovat motivoineet läpi prosessin.

Tutkielmani pohjautuu laadulliseen analyysiin, ja se on antanut hyvät lähtökohdat aineiston syvällisemmälle tarkastelulle. Tutkimustulokset nojautuvat sekä omiin tulkintoihini että alan lähdekirjallisuuteen erityisesti kielen ja vuorovaikutuksen rakentumisesta. Tulkinnat ovat kuitenkin aina tulkitsijasta riippuvaisia, joten tutkimukseni tulokset voivat varmasti myös vaihdella tulkitsijan mukaan. Koen kuitenkin, että olen perustellut tulkintani uskottavasti aineistoesimerkkien ja monipuolisen lähdekirjallisuuden avulla.

Tutkielmani teoreettinen viitekehys sijoittuu digitaalisen vuorovaikutuksen kentälle, mikä on antanut tutkielmalle riittävän väljät raamit. Digitaalisen vuorovaikutuksen tarkastelu on ohjannut tarkastelemaan tutkimustani laajemmassa kontekstissa erityisesti sosiaalisen median näkökulmasta. Analyysimetodinä hyödynsin soveltuvien osien digitaalista keskustelunanalyysia. Sen avulla olen onnistunut vastaamaan tutkimuskysymyksiini tarkoituksenmukaisesti. Vaikka valitsemani menetit osoittautuivat toimiviksi, koin kuitenkin ajoittain haasteita sen suhteen, miten väljästi niitä hyödynsin. Haasteita toi myös aineiston analyysi, sillä analyysissa olisi kenties voinut vielä enemmän keskittyä yksittäisiin kielellisiin piirteisiin kokonaisuuden sijaan. Lisäksi haasteita asetti uudelleentviittauksen luonne; yksittäisen uudelleentviittauksen tutkiminen ei anna mahdollisuutta tarkastella sen suhdetta seuraaviin vuoroihin. Tästä johtuen analyysissa huomioi saattoi kohdistua liikaa kirjoittajan mahdollisten tarkoitusprien tulkintaan seuraavan vuoron suhteen. Analyysin tavoitteena oli kuitenkin tarkastella, millaisia tulkintoja vuoron rakenne ja esimerkiksi sanavalinnat

mahdollistavat, joten kirjoittajan omien tarkoitusprien tarkastelu oli jossain määrin perusteltua. (Ks. Kääntä 2016: 37–39.)

Vuorovaikutuksen ja dialogin rakentumisen näkökulmasta alkuperäisen tviitin kirjoittajan ja uudelleentviittaajan valta-asetelma oli epätasainen. Tämä johtuu siitä, että alkuperäisen tviitin kirjoittaja on Suomen nykyinen pääministeri ja uudelleentviittauksen kirjoittaja tyypillisesti tavallinen kansalainen. Aineiston valinta oli kuitenkin tietoinen päätös. Valitsin alkuperäisen tviitin kirjoittajaksi julkisen ja merkittävässä asemassa olevan henkilön. Valintaan vaikutti se, että tällöin uudelleentviittauksia on luultavasti enemmän ja ne sisältävät varmasti myös enemmän erimielisyyttä kuin tavallisen kansalaisen tviitit. Jos olisin valinnut eri aiheen kuin koronapandemian ja eri kirjoittajan Marinin sijaan, olisin luultavasti saanut myös erityyppisiä tutkimustuloksia. Tutkielmani aineisto palveli kuitenkin hyvin tutkimusongelmiani, ja sen pohjalta saadut tulokset vastasivat hyvin myös asettamiini tutkimuskysymyksiin.

Tutkimustulokseni antavat melko kattavan katsauksen strategioihin, joilla erimielisyyttä osoitetaan paitsi uudelleentviittauksissa myös laajemmin sosiaalisessa mediassa. Tätä havaintoa vahvistavat myös aiemmissa tutkimuksissa saadut tulokset (esim. Vuorela 2021; Lahti 2019; Shum & Lee 2013; Angouri & Tseliga 2010). Strategiat voivat kuitenkin vaihdella sen mukaan, kuka on alkuperäisen tviitin kirjoittaja ja millainen alkuperäisen tviitin sisältö on. Samankaltaisia havaintoja on kuitenkin varmasti löydettävissä myös muunlaisista aineistoista. Myös havainnot uudelleentviittauksesta vuorovaikutuksellisenä ilmiönä ovat varmasti yleistettävissä laajemminkin.

Tutkimusasetelmaa olisin voinut mielestäni laajentaa myös uudelleentviittauksissa oleviin kommentteihin ja kommenttiketjuihin. Tällöin olisin voinut tarkastella vuorovaikutuksen rakentumista entistä laajemmin. Tutkielmaa oli kuitenkin pakko rajata, joten tämä on mielestäni yksi erinomainen jatkotutkimusehdotus. Tulevaisuudessa voisi kenties keskittyä muutamana uudelleentviittauksen kommenttiketjuihin ja niiden vuorovaikutuksen rakentumiseen. Sen myötä saataisiin varmasti myös paljon uutta arvokasta tietoa uudelleentviittauksen roolista vuorovaikutuksen rakentajana. Kannustan myös tutkimaan sosiaalisen median keskustelukulttuuria eri näkökulmista. Uuden tiedon pohjalta voidaan luoda entistä parempaa keskustelukulttuuria sosiaalisen median alustoilla.

Sosiaalinen media tarjoaakin runsaasti erilaisia mahdollisuuksia ihmisten välisen vuorovaikutuksen tutkimiselle. Aika ajoin esimerkiksi Twitterissä nousee pinnalle yhteiskunnallisia puheenaiheita, jotka herättävät värikkästä ja paikoin myös kärjekästä keskustelua. Tällä hetkellä esimerkiksi koronaviruspandemia on ollut yksi parin viime vuoden puhuttaneimmista aiheista niin sosiaalisessa mediassa kuin ihmisten arjessa laajemminkin. Tällaisen merkittävän yhteiskunnallisen aiheen tarkastelu antaa syväluotaavan katsauksen ihmisten vuorovaikutustaitoihin ja -käyttäytymiseen sosiaalisessa mediassa. Tutkimusprosessin loppuvaiheilla Eurooppaa ja muuta maailmaa on järkyttänyt myös Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan. Kun ihminen kohtaa

henkeään ja turvallisuuttaan uhkaavan kriisin, sisältä kumpuavat tunteet kohdistetaan tyypillisesti valtion päättäjiin ja kanssaihmiisiin. Erilaiset kriisit ja konfliktit tuovat väistämättä mahdollisuuden tarkastella yhteiskunnallisen keskustelun muotoutumista eri perspektiiveistä.

Tutkielmani kytkeytyy vahvasti osaksi laajempaa keskustelua sosiaalisen median keskustelukulttuurin heikentymisestä. Olen pyrkinyt tuomaan tähän keskusteluun uutta näkökulmaa esimerkiksi nostamalla esiin uudelleentviittausta merkittävänä vuorovaikutuksellisenä ilmiönä ja toisaalta erimielisyyden osoittamisen välineenä. Sen avulla luodaan paitsi vastakkainasettelua myös kuvitteellista rintamaa uudelleentviittaajan yleisön samanmielisten kanssa. Toivon, että tutkielmani tulokset antavatkin uusia tarkastelukulmia, joilla voidaan havainnoida vuorovaikutuksen rakentumista sosiaalisessa mediassa. Lisäksi toivon, että tutkielmani tuloksia voidaan hyödyntää sosiaalisen median keskustelukulttuurin kehittämisessä. Tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi sosiaalisen median keskustelukulttuuriin liittyvissä populaariaineistoissa ja erilaisissa projekteissa, joissa syvennyttään sosiaalisen median vuorovaikutuksen ilmiöihin ja teemoihin. Näin tietoa voidaan jalostaa eteenpäin sosiaalisen median käyttäjille ja sitä kautta kehittää heidän vuorovaikutustaitojaan.

LÄHTEET

- Ahn, Hyerim & Park, Ji-Hong 2015: The structural effects of sharing function on Twitter networks: Focusing on the retweet function. – *Journal of Information Science* 41 (3) s. 354–365.
- Allott, Nicholas 2016: Misunderstandings in verbal communication. – Andrea Rocci & Louis de Saussure (toim.), *Verbal communication* s. 485–507. Berliini/Boston: Mouton de Gruyter.
- Angouri, Jo & Locher, Miriam 2012: Theorising disagreement. – *Journal of Pragmatics* 44 (12) s. 1549–1553.
- Angouri, Jo & Tseliga, Theodora 2010: “you HAVE NO IDEA WHAT YOU ARE TALKING ABOUT!” From e-disagreement to e-impoliteness in two online fora. – *Journal of Politeness Research* 6(1) s. 57–82.
- Arminen, Ilkka; Licoppe, Christian & Spagnolli, Anna 2016: Respecifying Mediated Interaction. – *Research on Language and Social Interaction* 49 (4) s. 290–309.
- Attardo, Salvatore 1994: *Linguistic theories of humor*. New York: Mouton de Gruyter.
- Bechmann, Anja & Lomborg, Stine 2012: *The Ubiquitous Internet. User and Industry Perspectives*. New York: Routledge.
- Bolander, Brook & Locher, Miriam 2017: Conflictual and consensual disagreement. – Christian Hoffman & Wolfram Bublitz (toim.), *Pragmatics of Social Media* s. 607–632. Berlin: De Gruyter.
- boyd, danah; Golder, Scott & Lotan, Gilad 2010: *Tweet, Tweet, Retweet: Conversational Aspects of Retweeting on Twitter*. Konferenssijulkaisu. – <https://ieeexplore-ieee.org.ezproxy.jyu.fi/stamp/stamp.jsp?tp=&arnumber=5428313&tag=1> 10.9.2022
- Casal, Sari 2020: *Solvaaminen on niin tavanomaista, että se uhkaa jo demokratiaa: ”Lastentarhassa ollaan sivistyneempiä kuin missään muualla tässä hetkellä”*. Yle Kulttuuricocktail 17.6.2020. – <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/06/17/solvaaminen-on-niin-tavanomaista-etta-se-uhkaa-jo-demokratiaa-lastentarhassa> 15.2.2022
- Castells, Manuel 2009: *Communication power*. New York: Oxford University Press.
- Gibson, James 1986: *The ecological approach to visual perception*. Hillsdale, NJ: Lawrence.
- Giles, Davis; Stommel, Wyke; Paulus, Trena; Lester, Jessica & Reed, Darren 2015: Microanalysis of Online Data: The methodological development of “digital CA”. – *Discourse, context & media* 7 (3) s. 45–51.
- Hardaker, Claire 2010: Trolling in asynchronous computer-mediated communication: From user discussions to academic definitions. – *Journal of Politeness Research* 6 (2) s. 215–242.
- Helasvuo, Marja-Liisa; Johansson, Marjut & Tanskanen, Sanna-Kaisa 2015: Johdatus digitaaliseen vuorovaikutukseen. – Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson & Sanna-Kaisa Tanskanen (toim.), *Kieli verkossa: näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*.
- Herkama, Sanna 2012: *Koulukiusaaminen: Loukkaavat vuorovaikutusprosessit oppilaiden vertaissuhteissa*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.
- Heuman, Anna 2019: Negotiations of language ideology on the Jodel app: Language policy in everyday online interaction. – *Discourse, Context & Media* 33 (3) s. 1–11

- Hine, Christine 2000: *Virtual ethnography*. Sage.
- Hutchby, Ian 2001: Technologies, texts, affordances. – *Sociology* 35 (2) s. 441–456.
- Isotalus, Pekka; Jussila, Jari & Matikainen, Janne 2018: Twitteri viestintänä ja sosiaalisen median ilmiönä. – Pekka Isotalus, Jari, Jussila & Janne Matikainen (toim.), *Twitter viestintänä: Ilmiöt ja verkostot* s. 9–31. Tampere: Vastapaino.
- Jenkins, Henry 2013: *Spreadable media: creating value and meaning in a networked culture*. New York: New York University Press.
- Kakavá, Christina 1993: *Negotiation of disagreement by Greeks in conversations and classroom discourse*. Väitöskirja. Georgetown University.
- KS = Kielitoimiston sanakirja. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 166. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone 2012. – <https://www.kielitoimistonanakirja.fi/#/> 13.3.2022
- Kivelä, Aino 2019: *Virkamiehet somessa. Miten luottamus valtionhallintoon rakentuu Twitterissä?* Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Knuutila, Aleks; Kosonen, Heidi; Saresma, Tuija; Haara, Paula & Pöyhtäri, Reetta 2019: *Viha Vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019: 57. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia.
- Kosonen, Miia; Laaksonen, Salla-Maaria; Moisio-Terkamo, Anja & Rydenfelt, Henrik 2018: Sosiaalinen media ja tutkijan etiikka. – *Media ja viestintä* 41 (1) s. 117–124.
- Kääntä, Liisa 2016: *Hyviä pointteja. Vuorovaikutus vertaisten kesken institutionaalisessa verkkokeskustelussa*. Väitöskirja. Vaasan yliopisto.
- Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne 2013: Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. – Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen & Minttu Tikka (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät* luku 4.1. Tampere: Vastapaino.
- Laaksonen, Salla-Maaria 2017: *Hybrid Narratives. Organizational reputation in the hybrid media system*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto.
- Lahti, Emmi 2019: *Maahanmuuttokeskustelun retoriikkaa*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto.
- Makkonen-Craig, Henna 2014: Aspects of dialogicity: Exploring dynamic interrelations in written discourse. – Anna-Malin Karlsson & Henna Makkonen-Craig (toim.), *Analysing text AND talk. Att analysera texter OCH samtal. FUMS Rapport nr 233* s. 99-120. Uppsalan yliopisto.
- Marwick, Alice & boyd, danah 2010: I tweet honestly, I tweet passionately: Twitter users, context collapse, and the imagined audience. – *New Media & Society* 13 (1) s. 114– 133.
- Matilainen, Ville 2019: *Nyt sattu muuten Juhaa leukaan” – Kummelin Koistisen kootut kikkailut*. Ylen elävä arkisto 15.2.2019. – <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/02/15/nyt-sattu-muuten-juhaa-leukaan-kummelin-koistisen-kootut-kikkailut> 20.1.2022
- Meredith, Joanne; Giles, Davis & Stommel, Wyke 2021: *Analysing Digital Interaction*. Sveitsi: Palmgrave Macmillan.
- Meredith, Joanne 2019: Conversation Analysis and Online Interaction. – *Research on language and social interaction* 52 (3) s. 241–256.
- Murthy, Dhiraj 2012: Towards a Sociological Understanding of Social Media: Theorizing Twitter. – *Sociology* 33 (1) s. 1059–1073.

- 2013: Murthy, Dhiraj 2013: *Twitter. Social Communication in the Twitter Age*. Cambridge: Polity Press.
- 2018: Twitter. *Social Communication in the Twitter age*. Toinen painos. Cambridge: Polity Press.
- Muukkonen, Susanna 2021: Menikö perille? – Monitulkintainen ironia. – *Kielikello* 4/2021. – <https://www.kielikello.fi/-/meniko-perille-monitulkintainen-ironia> 3.2.2022
- Palmén, Johanna 2021: *Hallitus kielsi Stockmannin ”eri kerroksissa” käynnin, mutta samat tavarat saa ostaa hypermarketista – Stockmannin toimitusjohtaja: ”En ymmärrä, en kerta kaikkiaan ymmärrä”*. Iltalehti 25.3.2021. – <https://www.iltalehti.fi/talous/a/f40b13c1-7ee8-4fd5-bfa8-c614665dbdb7> 10.10.2022
- Pullinen, Jussi 2016: *Tahallinen väärinymmärtäminen yleisty Suomessa, tästä se johtuu*. Helsingin Sanomat 9.3.2016 – <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000002890354.html> 13.1.2022
- Raevaara, Liisa 1997: Vuorottelujäsennys. – Liisa Tainio (toim.) *Keskusteluanalyysin perusteet* s. 32–55. Tampere: Vastapaino.
- Rahtu, Toini 2006: *Sekä että. Ironia koherenssina ja inkoherenssina*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Salomaa, Elina 2020: ”Nyt Litti järki käteen!” Televisiolle suunnatut direktiivit #ylemmfutis-tviiteissä. – *Virittäjä* 124 (3) s. 352–379.
- Shum, Winnie & Lee, Cynthia 2013: (Im)politeness and disagreement in two Hong Kong Internet discussion forum. – *Journal of Pragmatics* 50 (1) s. 52–83.
- STT 2019: *Erityisavustajien määrä on noussut entisestään Marinin hallituksessa – Rinteen ex-valtiosihteeri saa valtiolta yli 50 000 euron karenssikorvauksen*. Yle Uutiset 22.12.2019. – <https://yle.fi/uutiset/3-11132193> 20.1.2022
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021: *Ajankohtaista koronaviruksesta*. – <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19> 5.4.2022
- Turtiainen, Riikka & Östman, Sari 2013: *Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: Armi ja anoreksia*. – Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen & Minttu Tikka (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.
- Twitter 2021
- Tzanne, Angeliki 2000: *Talking at Cross-Purposes: The dynamics of miscommunication*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Van Dijck, Jose 2013: *The Culture of Connectivity: A Critical History of Social Media*. New York: Oxford University Press.
- Virtanen, Mikko & Käätä, Liisa 2018: *At the intersection of text and conversation analysis : analysing asynchronous online written interaction*. AFinLA-e: soveltavan kielitieteen tutkimuksia 2018(11) s. 137–155.
- VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilku, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden Seura. – <https://scripta.kotus.fi/visk/etusivu.php> 13.1.2022
- Vuorela, Jenna 2021: *Vastakkainasettelua vai dialogisuutta? Vuorovaikutus Twitter-somekohuissa*. Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Wikström, Peter 2017: *I tweet like I talk. Aspects of speech and writing on Twitter*. Väitöskirja. Karlstad University.
- Yle 2021: *Hyvin sanottu – Bra sagt*. – <https://yle.fi/aihe/hyvin-sanottu> 31.3.2022

